

Beretning 2021

Brancheudvalget for Frø
København, april 2022

www.brancheudvalgetforfroe.dk

Brancheudvalget for Frø
c/o Landbrug & Fødevarer
Axeltorv 3
1609 København V

6124 0066
nem@lf.dk

Forord

Beretningen for 2021¹ indeholder en beskrivelse af de vigtigste aktiviteter, som Brancheudvalget for Frø og dermed græsfrø-, kløverfrø-, havefrø- og roefrøbranchen (frøavlere og frøfirmaer) i Danmark har arbejdet med og har opnået i beretningsåret.

Beretningen indeholder udvalgte oversigter over strukturer, lovgivning og fonde. I sidste afsnit er der samlet en række tabeller med nøgletal for frøbranchen.

Vi håber, at årsberetningen er til nytte for alle, der søger oplysning om frøbranchens forhold og virksomhed i Danmark inden for græs-, kløver-, have- og roefrø.

Som noget nyt, er der i år under afsnit 6 indsat en oversigt over anvendte forkortelser.

Jørn Lund Kristensen
Formand 2021

Troels Prior Larsen
Næstformand 2021

Nils Elmegaard
Sekretariatschef

---

¹ Forsidebillede: frømark med alm. rajgræs, Odsherred juni 2021 foto: Nils Elmegaard

Indhold

FORORD	2
1 ÅRET 2021 I FRØBRANCHEN – REKORDERNES ÅR!	4
1.1 BERETNINGÅRET I HOVEDTRÆK	5
1.2 DET DANSKE AREAL OG UDBYTTE AF GRÆS- OG KLØVERFRØ.....	5
1.3 AREALET MED HAVEFRØ SAMT ANDET FRØ	9
1.4 FORBRUGET AF GRÆSFRØ OG FRØ AF GRÆSMARKSBÆLGPLANTER I DANMARK.....	10
1.5 ØKOLOGISK FRØAVL	10
1.6 LAGERUDVIKLINGEN	12
1.7 AFREGNINGSPRIS TIL FRØAVLERNE	13
1.8 DANMARKS EKSPORT AF KLØVER- OG GRÆSFRØ	14
1.9 PRODUKTIONSUDVIKLINGEN I EU-28.....	16
2 ARBEJDET I INTERNATIONALE FORA - COPA-COGECA, EUROSEEDS, ISF MV	17
3 LANDBRUGSPOLITISKE FORHOLD MED RELATION TIL FRØPRODUKTION	19
3.1 UDVALGTE DANSKE INTERESSEPUNKTER.....	19
3.1.1 FRØLOVGIVNING/PLANT REPRODUCTIVE MATERIAL (PRM)	19
3.1.2 PRÆCISIONSFØRÆDLING/NGT	20
3.1.3 KLIMA.....	21
3.1.4 ADGANG TIL NØDVENDIGE PESTICIDER.....	21
3.1.5 ØKOLOGISK FRØPRODUKTION	22
3.2 INTERNATIONALE LOVBESTEMTE FORHOLD.....	22
4 FORSKNING OG FORSØG	23
4.1 GUDP: VINDERFRØ2025 (2017-2020).....	23
4.2 FREMTIDIG INDSATS PÅ FORSKNING, UDVIKLING OG DEMONSTRATIONER.....	23
5 ADMINISTRATION, FONDE M.M.	24
5.1 BRANCHEUDVALGETS LEDELSE OG SEKRETARIAT.....	24
5.2 FRØAFGIFTSFONDEN.....	24
5.3 SØGÅRD-FONDEN.....	25
5.4 DANSK FRØ.....	25
6 TABELBILAG	27

1 Året 2021 i frøbranchen – rekordernes år!

Største areal med markfrø nogensinde i Danmark, største høst af græsfrø nogensinde i Danmark, tangering af samlet værdi af høst og af eksportmængde – ja, frøbranchen har meget at være stolt af i året 2021.

Frøbranchen kan igen vise gode resultater med 2021-høsten, men vi tager det ikke for givet. Det gode resultat kommer af en vedholdende og langsigtet fokus på at finde løsninger på de fælles udfordringer som branchen har. Det er altså et fælles projekt at arbejde for de rammer for frøproduktion, der gør, at vi har en så fremtrædende stilling i både EU og på globalt plan med kæmpe eksport af græsfrø og hybridspinatfrø.

Brancheudvalget for Frø (BFF) er den samlende kraft i Danmark for både frøfirmaer og for frøavlere indenfor græs-, kløver-, have- og roefrø.

I BFF prioriteres sager, der har betydning for den danske frøbranches samlede udviklingsmuligheder og for konkurrenceevnen – både på kort og på lang sigt. Som det ofte er tilfældet med politiske/faglige emner, er det det lange seje træk, der skal til.

Eksporten af græs- og kløverfrø blev ikke påvirket af coronakrisen. De mange hjemsendte mennesker i EU havde tid til at interessere sig mere for haven, og til dette krævede de heldigvis pæne mængder græsfrøblandinger.

Babyleaves-forbruget blev igen i 2021 lavere som følge af coronakrisen. Da restauranter har været lukket ned i store dele af verden, og forbrugerne ikke har købt babyleaves til hjemligt forbrug i samme omfang, har der altså været mindre behov for at producere spinatfrø i 2021.

Alligevel er der igen tale om et år, hvor alle i branchen kan føle stolthed over, at det generelt er en fornuftig forretning for landmanden at indgå frøkontrakter, og at frøfirmaerne har klaret sig godt i markedsåret 2020-2021.

Der er dog fortsat rigeligt med udfordringer for frøproduktionen og for afsætningen. I flæng kan nævnes:

- ⇒ *udsigt til ny frølov i EU*
- ⇒ *klimaet, hvor græsfrøbranchen heldigvis har gode kort på hånden*
- ⇒ *klimaforandringer fører eksempelvis ændringer i ukrudtssammensætningen, nye skadedyr og plantesygdomme med sig*
- ⇒ *stadig større udfordringer med at få adgang til nødvendige planteværnsmidler, og*
- ⇒ *manglende adgang til de nye præcisionsteknikker (NGT/NBT) i forædlingen af bedre sorter, som eksempelvis er bedre tilpasset tørke-, kulde- og/eller våde forhold, eller som udnytter dyrkningsressourcerne bedre eller har bedre resistens mod planteskadegørere.*

Der er et solidt samarbejdsklima i branchen, hvor hele værdikæden arbejder for at finde fælles løsninger. Samtidig er der i markedet – hvor man er konkurrenter – stærk konkurrence. Sådan skal det være. Samarbejdsklimaet om fælles udfordringer er en vigtig nøgle til Danmarks helt unikke position på netop græs-, kløver og havefrø (især spinat til frø).

1.1 Beretningsåret i hovedtræk

PRM², Green Deal/F2F, CAP, NBT/NGT, dispensationer til nøglemidler i frøproduktionen (f.eks. Asulox og Reglone), VINDERFRØ2025 (GUDP), OHM, klima, miljø, corona, efterafgrøder, resistens, plantesundhed, fonde, MST, LBST, Frøudvalget og en glimrende høst i 2021 – dét er overvejende de emner, der har optaget Brancheudvalget for Frø i 2021.

Mange af emnerne (f.eks. frølov 'PRM' og nye forædlingsteknikker 'NGT') strækker sig over flere år, hvor årets bemærkelsesværdige begivenheder er få. Det vil føre for vidt at redegøre for alle de nævnte emner, men her i årsberetningen bliver nogle af dem nærmere behandlet i afsnit 3 om landbrugspolitiske forhold. Altså de forhold som på den ene eller anden måde har betydning for frøproduktion og afsætning af dansk produceret frø.

Frøbranchen har i 2021 igen haft fokus på den langsigtede udvikling, bl.a. i projektet 'VINDERFRØ2025' (GUDP). Projektet afsluttedes med udgangen af 2021, og har til formål at forbedre konkurrenceevnen og sikre højere kvalitet i græsfrø og i spinat til frø. (se mere i afsnit 4.1)

Eksporten af græs- og kløverfrø i markedsåret 2020/2021 tangerede rekorden fra året før med en mængde på 111.600 tons. Størstedelen af eksporten har destination EU (83 %) og udgjorde 90.942 tons, hvor Tyskland er langt det vigtigste marked med 1/3 heraf. Bemærk at UK i beretningsåret fortsat medregnes i EU. Halvdelen af eksporten udgøres af alm. rajgræs med 56.031 tons.

Landbrug & Fødevarer har beregnet at den samlede eksport af græsfrø, kløverfrø, havefrø og roefrø har en værdi af 3,5 milliarder kr. i kalenderåret 2021.

Afregningspriserne til frøavlerne for høsten 2020³ blev som vægtet gennemsnit det næsthøjeste nogensinde. Frøproduktion har i en længere årrække været blandt de bedst indtjenende afgrøder. 7-8 pladser i afgrødernes top-10 besættes af frøafgrøder.

1.2 Det danske areal og udbytte af græs- og kløverfrø⁴

Det danske areal med græs- og kløverfrø steg igen i 2021 til hele 102.991 ha, hvilket er det største areal med græs- og kløverfrø i Danmarks historie (hertil kommer arealet med havefrø) - se tabel 1 og figur 1 (blå og grønne søjler tilsammen).

Græsfrøarealet på 96.824 ha i 2021, hvilket er det højeste areal nogensinde. Bælgplantefrøarealet (herunder kløverfrø) blev på 6.167 ha, hvor arealet med hvidkløver med 5.672 er langt det vigtigste. Arealet i 2021 med græsmarksbælgplantefrø er det næsthøjeste nogensinde kun marginalt overgået i 2006.

Arealudviklingen er direkte knyttet til de eksportmuligheder den danske frøbranche er så afhængig af. Almindeligvis eksporteres 95 % af produktionen af græs- og kløverfrø, mens resten afsættes på hjemmemarkedet.

Frøproduktion planlægges og etableres 1-3 år før frøet kan være salgsklart, så frøfirmaerne forsøger konstant at tilpasse kontraktproduktionen ud fra kendte lagermængder, kendte og forventede produktionsmængder – både i Danmark og i de vigtigste konkurrentlande. En vigtig usikkerhedsfaktor er, at udbytterne af græs- og kløverfrø svinger fra år til år bl.a. som følge

² Se forklaringer på forkortelser i afsnit 6

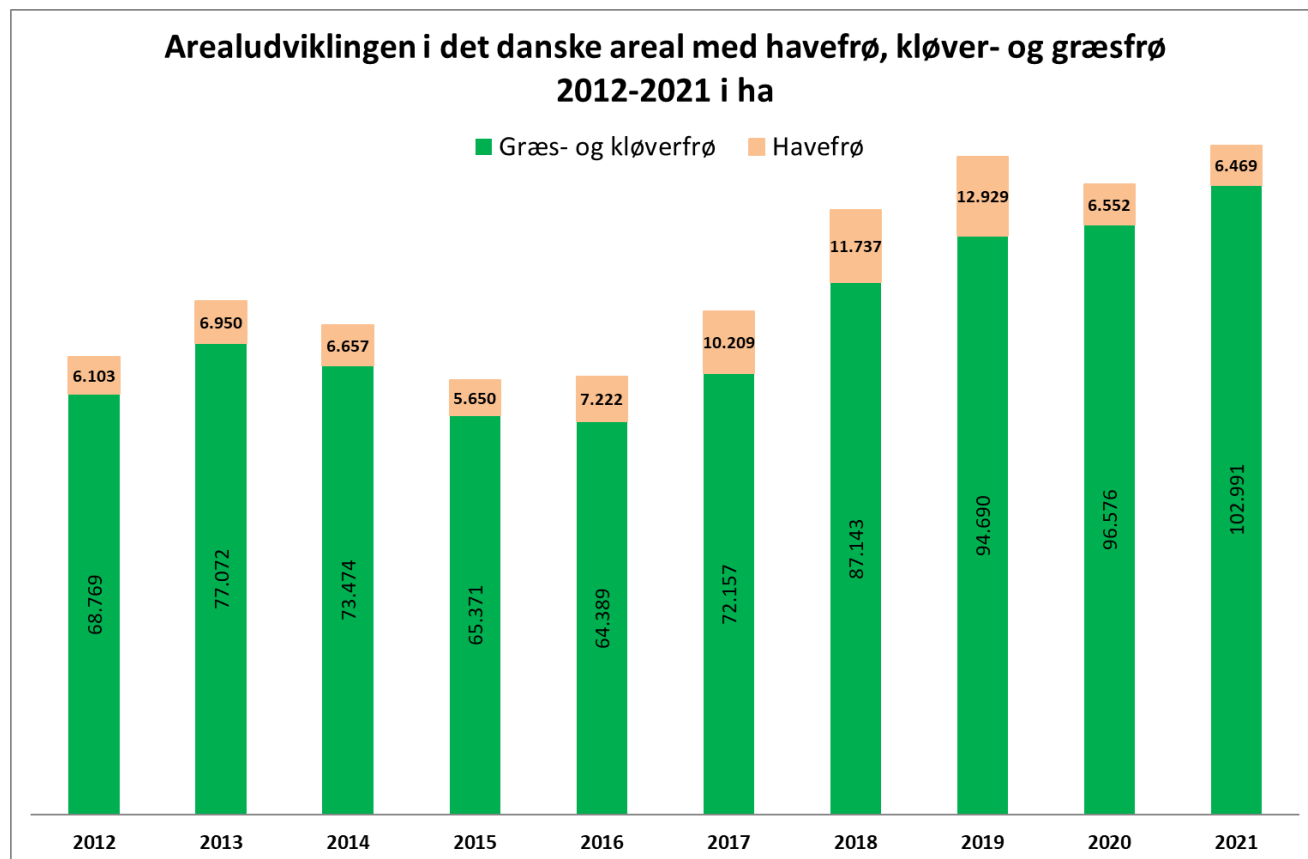
³ Beregningen af den gennemsnitlige afregningspris foretages ca. 1½ år efter høst som følge af brancheaftale.

⁴ Bemærk at tal for 2021 er foreløbige og dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø.

af vejrforhold som tørke eller en våd høst. Vækstsæsonen i 2021 og høstvejret var i store træk gunstige for frøavl.

Græs- og kløverfrøarealet opgøres på artsniveau. Arealet opgøres for 14 græsarter og 6 græsmarksbælgplantearter (især kløver). Alm. rajgræs, rødsvingel, engrapgræs og strandsvingel er de mest betydningsfulde frøgræsser i Danmark. De fire arter udgjorde i 2021 til sammen 89 % af græsfrøarealet i Danmark.

Figur 1: Udviklingen i det danske græs-, kløver- og havefrøareal 2012-2021 i ha - se også tabel 1 bagest. Figuren dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø.

En vigtig konkurrenceparameter er netop udbyttet pr. ha, som den danske frøbranche har stærk fokus på. Der forædles hele tiden nye og mere højtydende sorter, ligesom vi gennem bl.a. forsknings- og forsøgsaktiviteter støttet af GUDP, Frøafgiftsfonden, virksomhederne, Aarhus Universitet mfl., konstant stræber efter forbedringer. Alle i branchen er enige om, at det er nødvendigt hele tiden at opnå større udbytter, for at forbedre konkurrenceevnen. Samtidig er det helt afgørende at kvalitetskravene kan opfyldes.

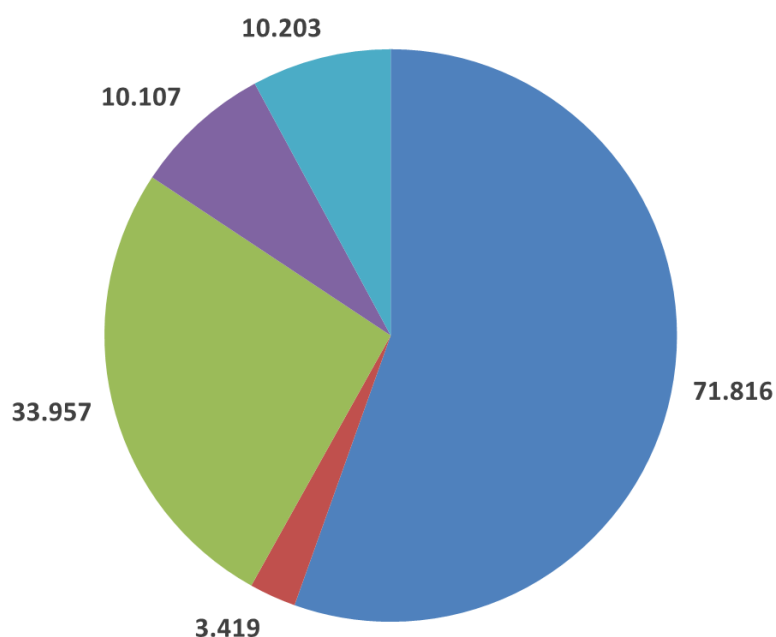
Højst muligt udbytte er desuden en væsentlig parameter i hele klimafortællingen. Når der opnås et højere udbytte med de anvendte ressourcer, bliver klima- og miljøprofilen alt andet lige bedre.

Det samlede høstudbytte af græs- og kløverfrø lød i 2021 på hele 140.772 tons (jf. tabel 3), hvilket er det højeste nogensinde. Den store høst skal ses i lyset af et stort areal og gode udbytter.

Samlede høstudbytter i tons i største arter (tilsammen 92 % af høsten) i Danmark i 2021 i tons

■ Alm. rajgræs ■ Hundegræs ■ Rødsvingel ■ Strandsvingel ■ Engrapgræs

Figur 2: Udbyttefordeling i 2021 mellem udvalgte frøgræsarter i Danmark. De fem største arter stod for 92 % af det samlede høstudbytte i tons. De andre 8 % bestod bl.a. af hvidkløver, italiensk rajgræs, rajsvingel og timothe. Figuren dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø. Se mere i tabel 3.

I figur 2 og i tabel 3 ses kløver- og frøgræsarternes høstede mængde i 2021. Alm. rajgræs, rødsvingel, strandsvingel, hundegræs og engrapgræs er igen mængdemæssigt langt de mest betydningsfulde arter med 92 % af frøgræsproduktionen.

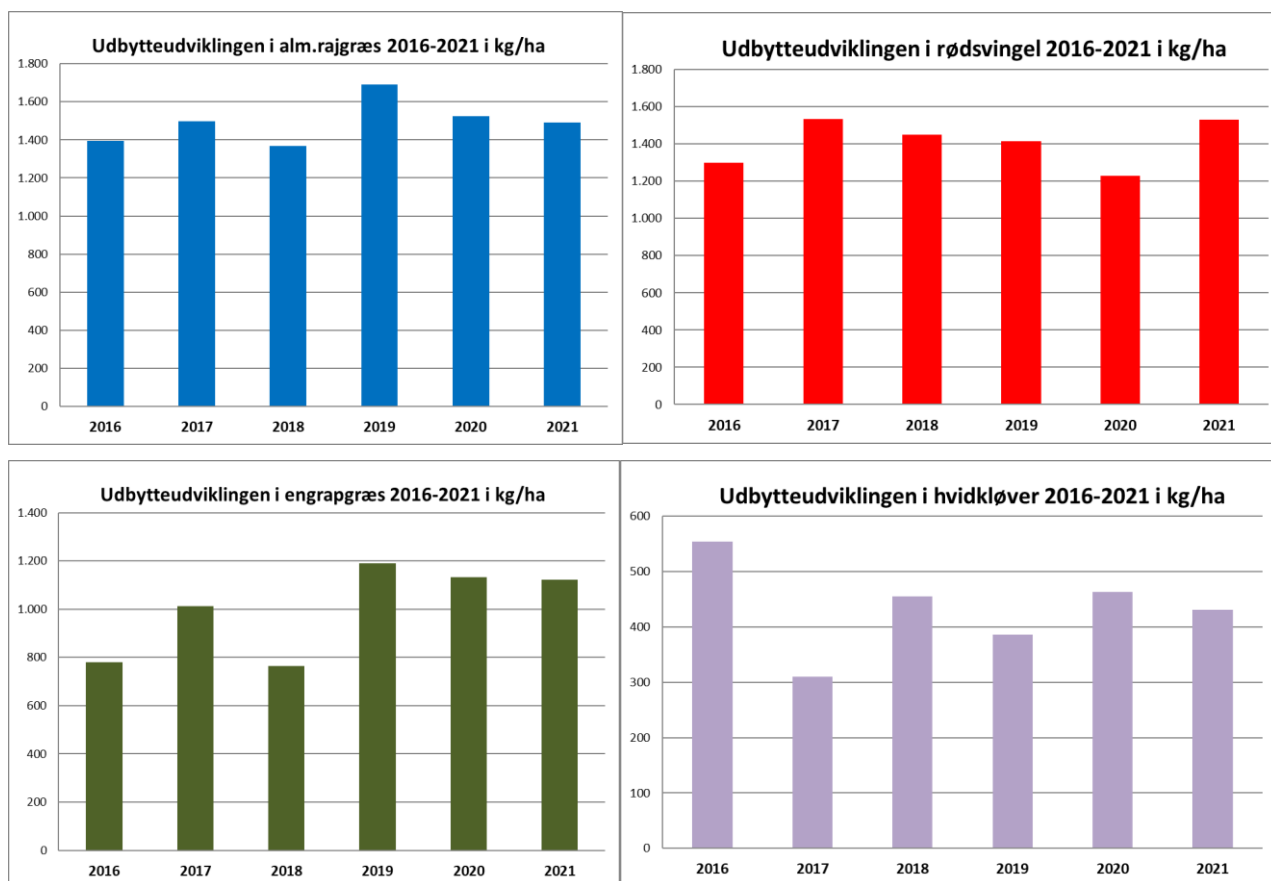
Især alm. rajgræs udgør mere end halvdelen i billedet med ca. 72.000 tons. Det er den næststørste mængde nogensinde høstet i alm. rajgræs i Danmark kun overgået i 2019.

Udbytterne i kg/ha i græsfrøarterne blev i 2021 pæne. I figur 3 ses udbytteudviklingen i kg/ha for hhv. alm. rajgræs, rødsvingel, engrapgræs og hvidkløver de seneste seks år (se mere i tabel 4).

Danmark har styrkepositioner på græsfrø og kløver. Danmark er det klart vigtigste græsfrøland i Europa med ca. 60 % af produktionen⁵. For nogle arter som rødsvingel og engrapgræs står vi for langt størstedelen af produktionen i EU. Det gør Danmark, fordi vi er professionelle, og fordi klimaet sædvanligvis er disponeret for frødyrkingen.

⁵ Desværre opgøres frøstatistikken ikke for EU, men ud fra kendskab til det generelle marked, kan andelen anslås.

Figur 3: Udviklingen i udbytte (kg/ha) for de mest dyrkede græsarter, alm. rajgræs, rødsvingel og engrapgræs, samt for hvidkløver i perioden 2016-2021. Figurerne dækker foreløbigt opgjort produktion pr. ha af både konventionelt og økologisk dyrket frø.

Hvis Danmarks position som absolut ledende inden for engrapgræs skal fastholdes, så skal de største udfordringer i denne art løses. Langt den største udfordring i engrapgræs er de meget begrænsede muligheder for kemisk ukrudtsbekæmpelse, der er. Med udgangen af vinteren 2019-20 udløb muligheden for at bruge ukrudtsmidlet diquat (Reglone). Branchen opnåede dispensation for anvendelse i vinteren 2020-21, men med en meget lav dosis og har i 2021 søgt igen til kommende vinter. Dispensationen 2020-21 gav dog mulighed for at kunne bekæmpe alm. rapgræs og 1-årigt rapgræs i en kombination med andre midler.

Mulighederne for at opnå dispensationer er blevet vanskeligere, dels fordi alle dispensationer skal leve op til 'sikker anvendelse', og dels fordi der til stadighed indføres strammere regler.

Vi er i branchen klar over, at de kemiske muligheder mindskes, men desværre forsvinder mulighederne hurtigere, end vi kan nå at finde brugbare alternativer. For engrapgræs er kvaliteten helt afgørende for markedsmulighederne, derfor har branchen de senere år arbejdet på at finde alternativer.

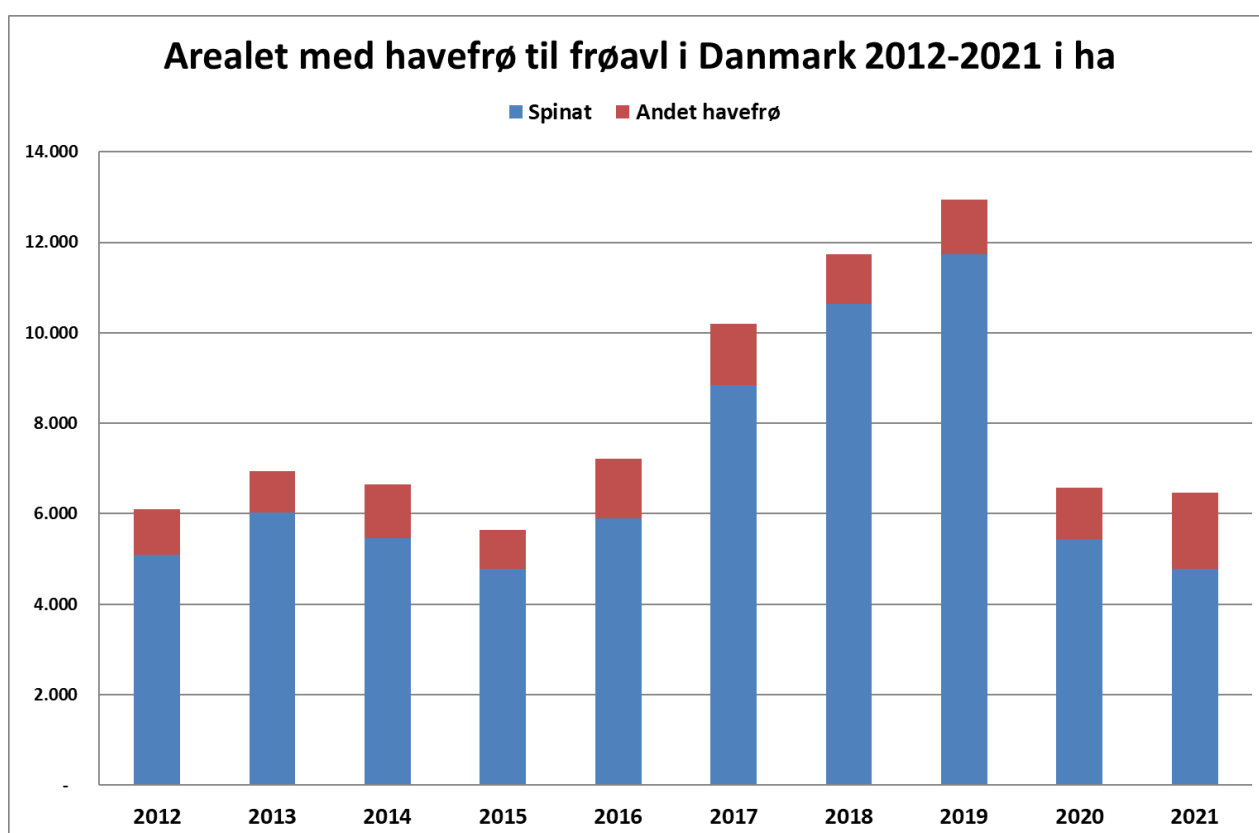

1.3 Arealet med havefrø samt andet frø

Arealet med havefrøafgrøder (hvor frøet ikke certificeres som for markfrø), består især af hybridspinat til frø. I 2021 blev arealet med hybridspinatfrø ret lavt med 4.782 ha (se figur 4). Høstudbyttet blev i 2021 pænt. I 2022 forventes arealet med spinat at stige i forhold til 2021, fordi efterspørgslen stiger.

Arealet med hybridspinat til frø, der lægges i Danmark af kunder fra hele verden, er stærkt afhængig af **kvaliteten** af renvaren (bestemmes især af adgangen til brugbare herbicider og fungicider) og de generelle vækstvilkår. I de fleste år er dyrkningen af hybridspinat til frø en afgrøde med et godt dækningsbidrag.

For havefrøs vedkommende, dvs. især spinatfrø, eksporteres i praksis 100 % af produktionen.

Figur 4: Udviklingen i arealet for spinat til frø og andet havefrø i perioden 2012-2021. Bemærk den markante stigning i hvert af årene 2017, 2018 og 2019.

I havefrøbranchen er der i Danmark (og i andre EU-lande) stigende bekymring for de færre pesticider, der er adgang til. Elastikken er strukket helt ud med de begrænsninger, der er indført de senere år. En række af de absolut vigtigste midler er enten blevet forbudt eller er i proces med at blive det. Branchen arbejder naturligvis på alternativer, men hvis det ikke lykkes at udvikle løsninger med færre/andre/uden pesticidanvendelse, vil dele af produktionen udflydes – ikke 'bare' ud af Danmark, men helt ud af EU.

Dette gælder helt aktuelt for forårssåede korsblomstrede arter, hvor manglende insektbekæmpelsesmidler gør dyrkning meget risikabel/umulig. Der er især tale om angreb af glim-merbøsser, der flyver videre fra afblomstrede vinterrapsmarkeder.

Udviklingen i bekæmpelsesmulighederne kan bremse et enestående eksporteventyr for Danmark, hvor vi med stolthed kan sige, at produktionen foregår under trygge rammer, og hvor produktionen af gode, rene og spiredygtige frø, er den naturlige forudsætning for en stabil og sund fødevareproduktion – og eksport!

I frøbranchen er der for havefrø fokus på at opnå en større stabilitet både udbyttmæssigt og ikke mindst kvalitetsmæssigt, hvilket skal bidrage til stabil konkurrenceevne i Danmark. Udbytte og kvalitet skal kunne fastholdes med mindre anvendelse af især kemisk ukrudtsbekæmpelse i fremtiden.

Foruden arealet med spinat til frø, udgøres havefrøarealet i Danmark af ca. 20 andre havefrøarter, hvor pak choi/kinakål, (urte-)krysantemum, radise, purløg, karse og blomsterfrø er de vigtigste. Disse arter udgjorde i 2021 hele ca. 1.700 ha, hvilket er det højeste nogensinde. Udviklingen drives bl.a. af større efterspørgsel efter blomsterfrø.

Det godkendte areal til certificering af *andre* markfrøarter til udsæd (markært, raps, olieræddike, gul sennep mv.) var i 2021 på 6.565 ha, hvilket er det næststørste i 10-årsperioden. Den positive udvikling drives især af større arealer med markærter og ikke mindst hestebønner til udsæd. Se tabel 2.

1.4 Forbruget af græsfrø og frø af græsmarksbælgplanter i Danmark

Eksporten dominerer i den grad produktionen af både græs- og kløverfrø. Alligevel er det danske hjemmemarked vigtigt for frøfirmaerne. Den tidligere tabel 5 viste forbruget af græs- og kløverfrø på hjemmemarkedet, men som følge af nedlæggelsen af Planteforædlingsfonden, opgøres forbruget i Danmark ikke længere.

Forbruget i markedsåret 2020/21 kan dog samlet set anslås til ca. 6.500 tons. Hjemmemarkedet for græs- og kløverfrø udgjorde dermed 5 % af produktionen i markedsåret 2020/21.

1.5 Økologisk frøavl

Produktionsarealet med økologisk frøgræs og kløverfrø slog i 2021 ny rekord med ca. 9 % af det samlede dyrkede frøareal. I 2021 var arealet med økologisk dyrket græs- og kløverfrø på 9.583 ha, hvilket er mere end det dobbelte af 10 års gennemsnittet.

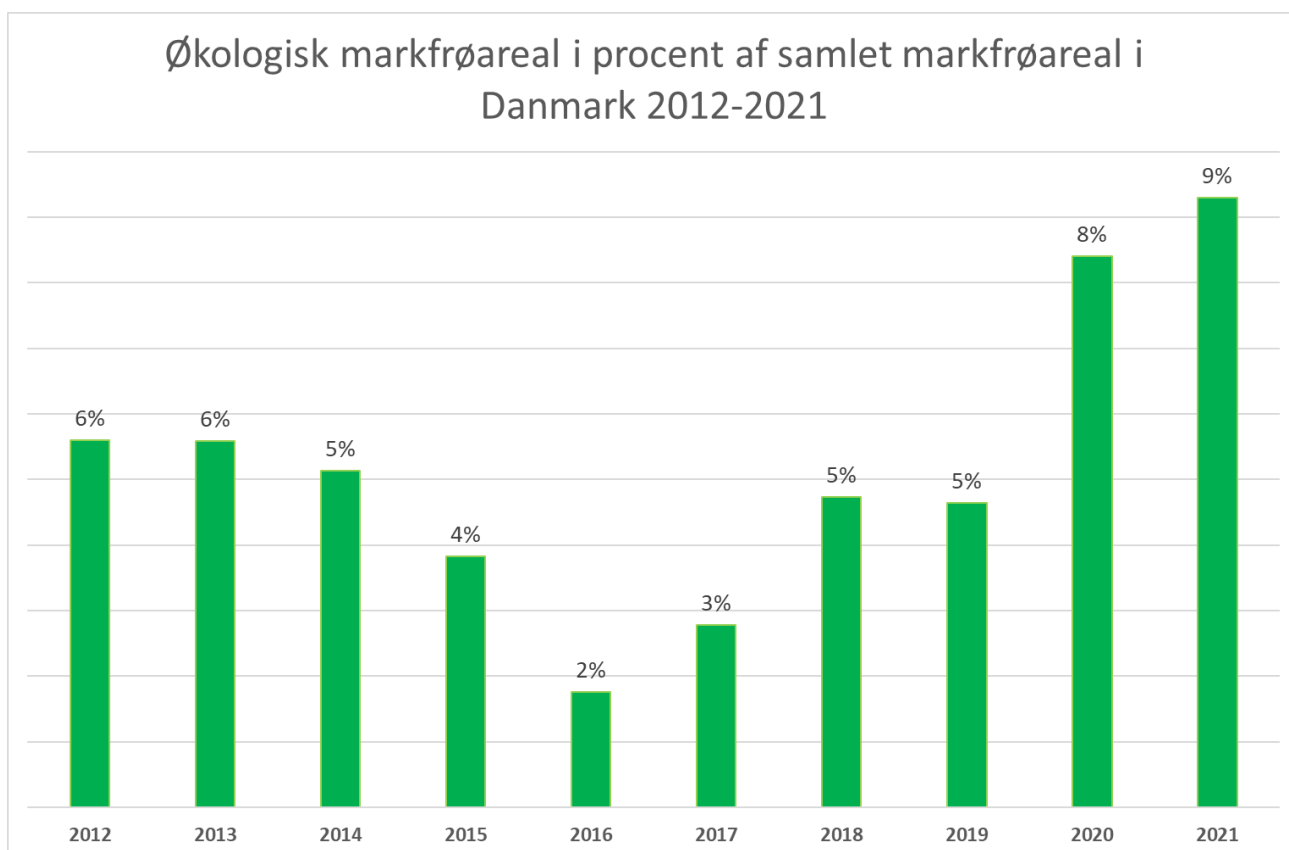
Eksporten af økologisk dyrket græs- og kløverfrø opgøres ikke særskilt, men mængden vurderes at være stigende. Som i den konventionelle frøavl styres udviklingen af efterspørgslen. Udviklingen i arealet med økologisk græs- og kløverfrø er vist i figur 5, 6 og i tabel 6⁶.

Den største art er alm. rajgræs med 4.667 ha i 2021, hvilket udgør halvdelen af det samlede økologiske frøareal. Næststørst er hvidkløver med 1.426 ha i 2021.

Udbytterne opgøres ikke særskilt, men indgår i den samlede oversigt. I økologisk frøavl ligger udbytterne sædvanligvis en del under den konventionelle, og udbytterne svinger mere.

⁶ Arealet indgår i det samlede areal og i det samlede udbytte i tabellerne 1 og 3 (se bagest).

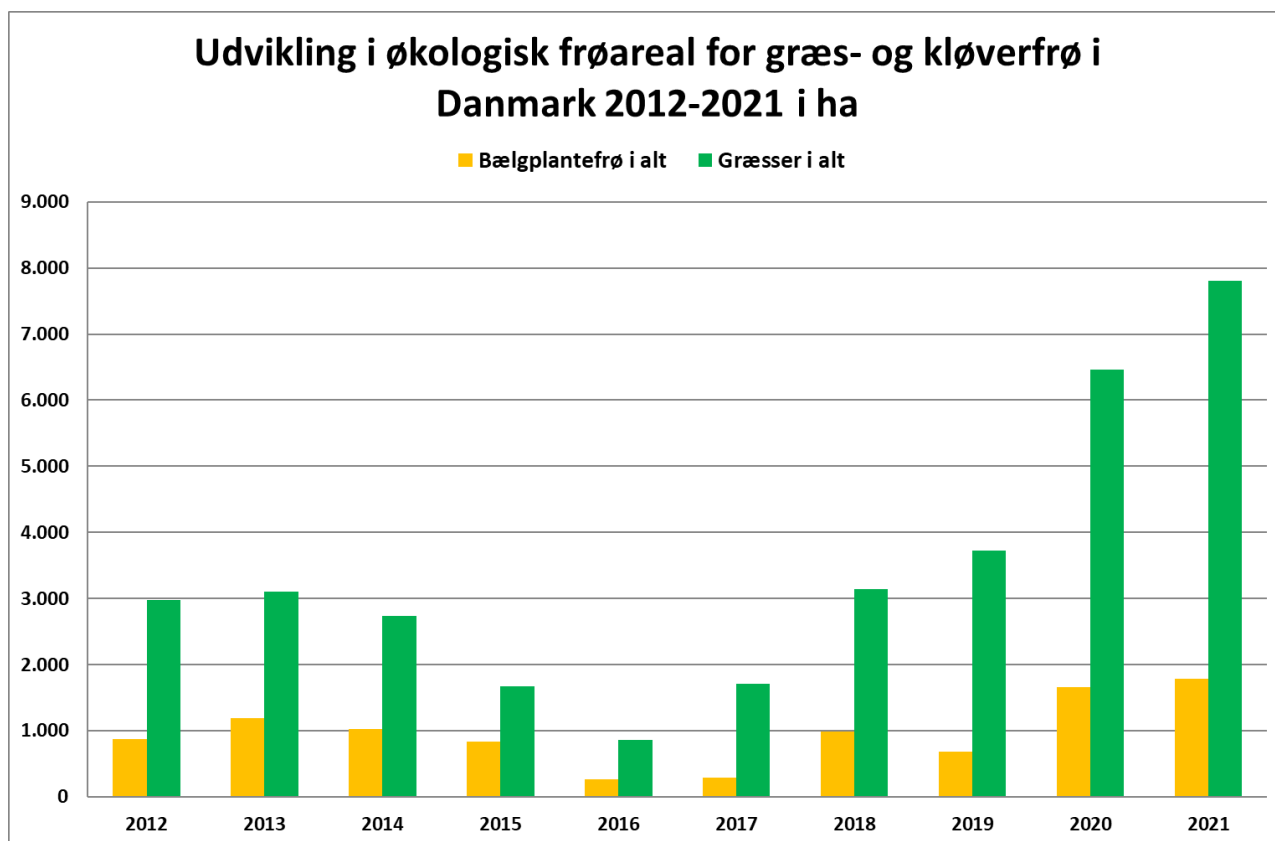

Figur 5: Økologisk markfrøareal som procentdel af det samlede markfrøareal i Danmark 2012-2021

Udbyttet i økologiske græs- og kløverfrø ligger typisk på 50-70 % af konventionelt dyrket frø. Det lavere udbyttensniveau skyldes bl.a., at ukrudt, sygdomme og skadedyr ikke kan kontrolleres lige så effektivt, samt at der ikke kan tilføres præcise mængder næringsstoffer, eller udføres vækstregulering. Priserne for økologisk kvalitetsfrø er derfor højere end konventionelt dyrket frø, således, at frøavleren kan have en fornuftig indtjening på dyrkningen.

Der er vedtaget en ny økologiforordning i EU med virkning fra 1. januar 2022, som bl.a. åbner for andre typer af frøproduktion, som ikke følger frølovgivningen. I frøbranchen hyldes denne udvikling ikke, fordi der åbnes for at kunne markedsføre frø med ringere kvalitet om uden sortsidentitet. Se mere i afsnittet om politiske emner.

Figur 6: Udviklingen i arealer med økologisk frøproduktion af kløver- og græsfrø i perioden 2012-2021 i hektarer. Udbyttet opgøres ikke særskilt, men sædvanligvis er det 30 – 50 % lavere end konventionelt dyrket frø.

Forbruget - og frøproduktionen af økologisk frø i Danmark - er stigende. Frøfirmaerne arbejder for at øge produktionen, så efterspørgslen fra både Danmark og eksportmarkederne kan imødekommes.

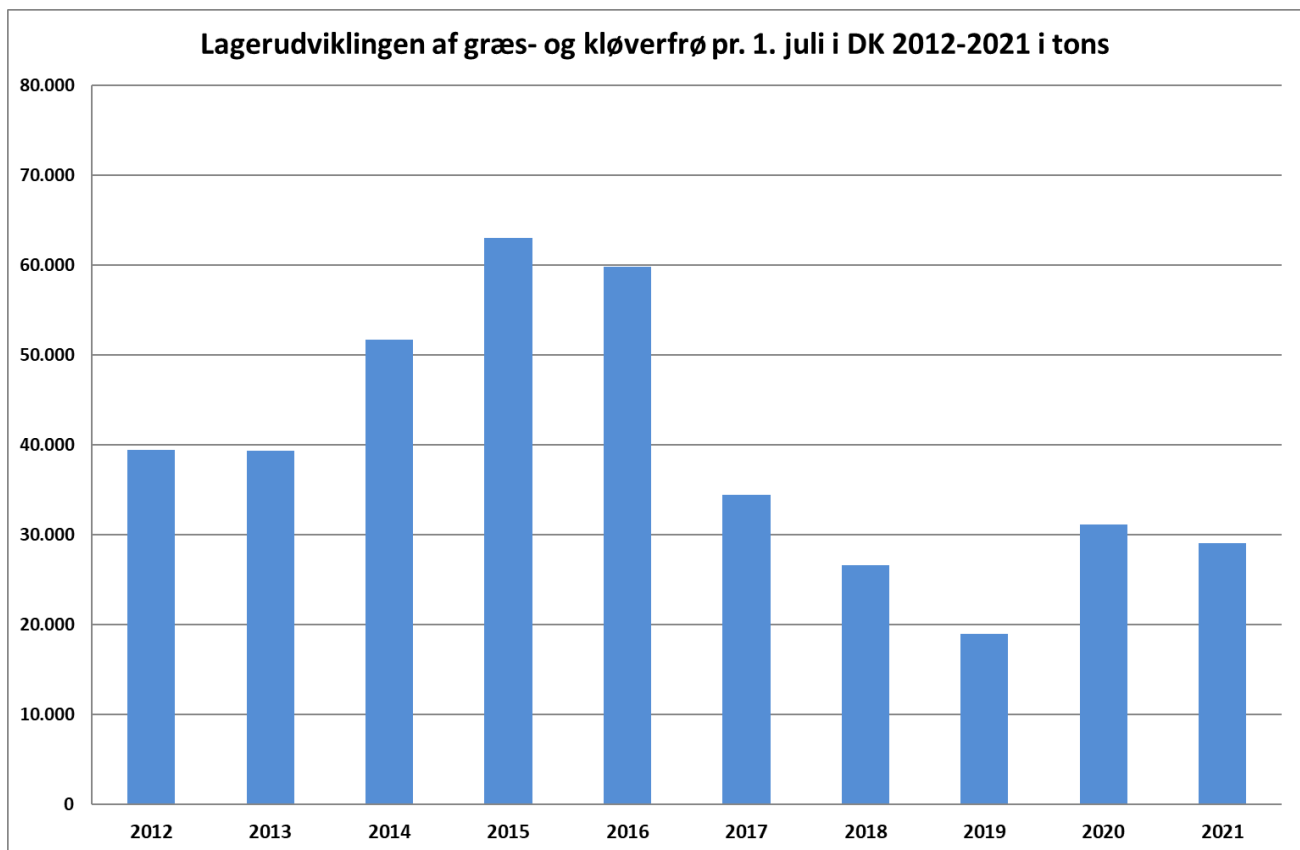
1.6 Lagerudviklingen

Hvert år ved begyndelsen af markedsåret (1. juli) opgøres lagrene på artsniveau. Udviklingen i lagrenes størrelse i Danmark er vist i figur 7 og i tabel 7. Lagrene er stabile i forhold til året før, men er fortsat under 10 års gennemsnittet. I betragtning af de store høstmængder i 2018, 2019, 2020 og 2021 er lagrene relativt begrænsede. Dette kan forklares med den stærke eksport.

De samlede lagre med græs- og kløverfrø lå pr. 1. juli 2021 under gennemsnittet – svarende til ca. 30 % af høsten året før. Lagre er helt nødvendige, for at kunne imødekomme efterspørgslen gennem hele året - ikke mindst i efterårssæsonen, før årets høst er færdigrenset, certificeret og klar til salg.

Frøfirmaerne forsøger at modvirke situationer med høje eller lave lagre, men da høsten fra år til år kan være meget svingende, og det tager 1-3 år fra såning til høst, er det vanskeligt at styre, ligesom efterspørgslen svinger betragteligt.

Figur 7: Udviklingen i indberettede danske lagre i perioden 2012-2021 i tons. Figuren dækker både konventionelt og økologisk frø.

1.7 Afregningspris til frøavlerne

I tabel 8 ses udviklingen i de gennemsnitlige afregningspriser til danske frøavlere⁷ for høst-årene 2011-2020. Den samlede landmandsværdi af græsfrø og kløverfrø kan for høsten 2020 opgøres til over 1,4 mia. kr. eller omregnet brutto ca. 14.700 kr./ha, hvilket er særdeles godt.

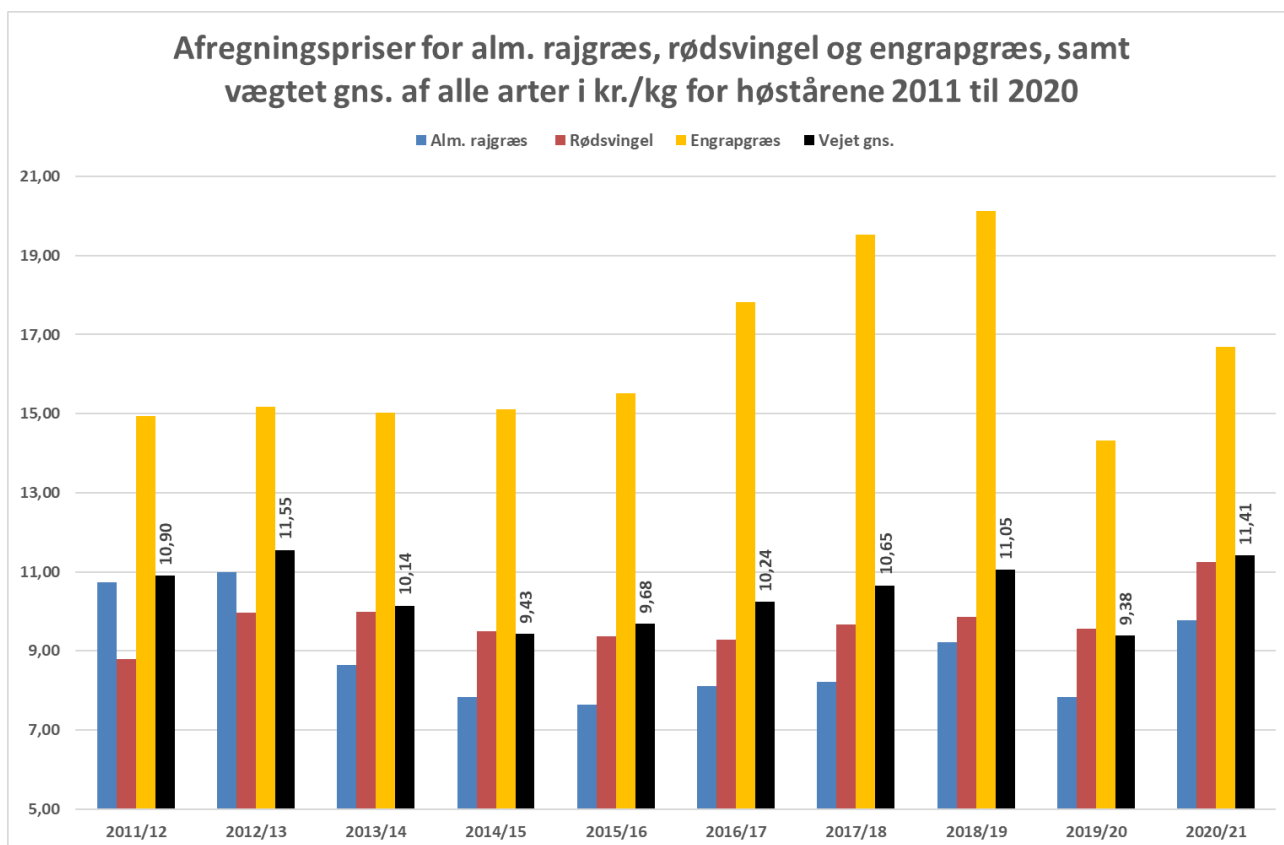
Afregningen i 2021 for 2020-høsten blev på 11,41 kr./kg som beregnet gennemsnit af alt græsfrø og græsmarksbælgplantefrø. Alle arter steg mærkbart i forhold til året før (høstår 2019), undtagen rajsvingel der forblev på samme niveau.

Afregningen for høsten 2021 kendes endnu ikke. Afregningsprisen bestemmes af mange faktorer, herunder udbud, efterspørgsel, lagersituation og valutakurser (hvor US \$ har stor betydning).

⁷ Bemærk, at seneste opgørelse gælder for høsten 2020, som er endelig afregnet i juni 2021. Bemærk også, at tallene er gennemsnitstal for hver enkelt art og er uden evt. bonus, lagerleje, transport eller lignende tillæg/fradrag, ligesom der ikke skelnes mellem konventionelt og økologisk dyrket frø.

Den enkelte avler modtager almindeligvis et á conto beløb svarende til ca. 75 % af slutafregningen hvert år i efteråret i høståret. Den endelige afregning kendes først i juni året efter høst, hvor restudbetalingen finder sted. I Brancheudvalget for Frø indsamles ultimo året afregningspriserne for foregående høstår, hvorefter en gennemsnitlig afregningspris på artsniveau offentliggøres på Frøsektionens årsmøde i januar (altså ca. 1½ år efter høst).

Figur 8: Den vægtede afregningspris til avlerne for alle indberettede arter af frøgræsser og kløverfrø i høstårene 2011 til 2020 (sorte søjler). Desuden er de arealmæssigt tre største arter alm. rajgræs, rødsvingel og engrapgræs medtaget. Tallene dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø.

1.8 Danmarks eksport af kløver- og græsfrø

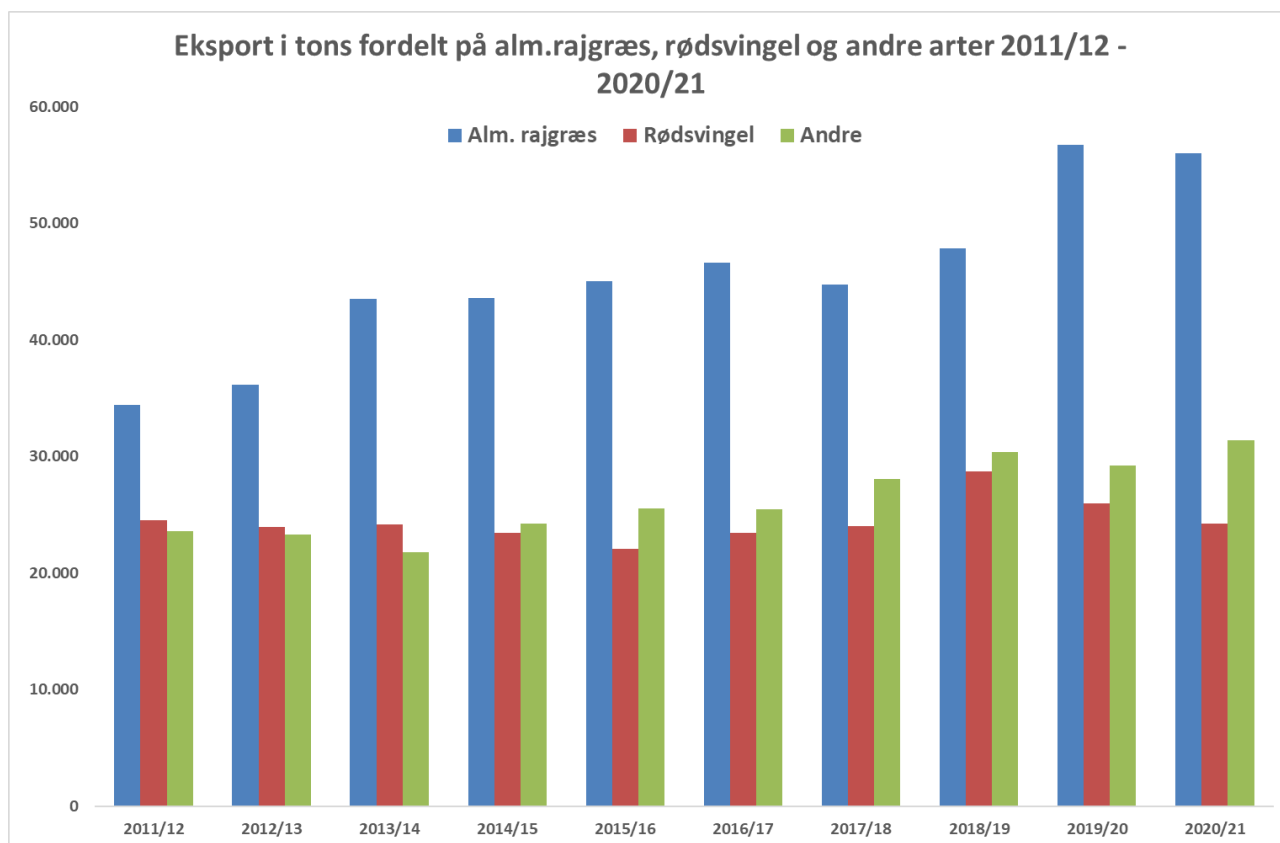
Danmark er verdens største eksportør af græsfrø til tempererede egne. Af produktionen af græsfrø anvendes kun en lille del til danske forbrugere til foder- eller plæneformål. Langt det meste afsættes til lande verden over, men med nærmarkedet, EU, som det absolut vigtigste.

Eksporten i markedsåret 2020/21 lød på 111.600 tons, hvilket tangerer rekordniveau fra året før. Dansk frø eksporteres til mange lande over hele kloden.

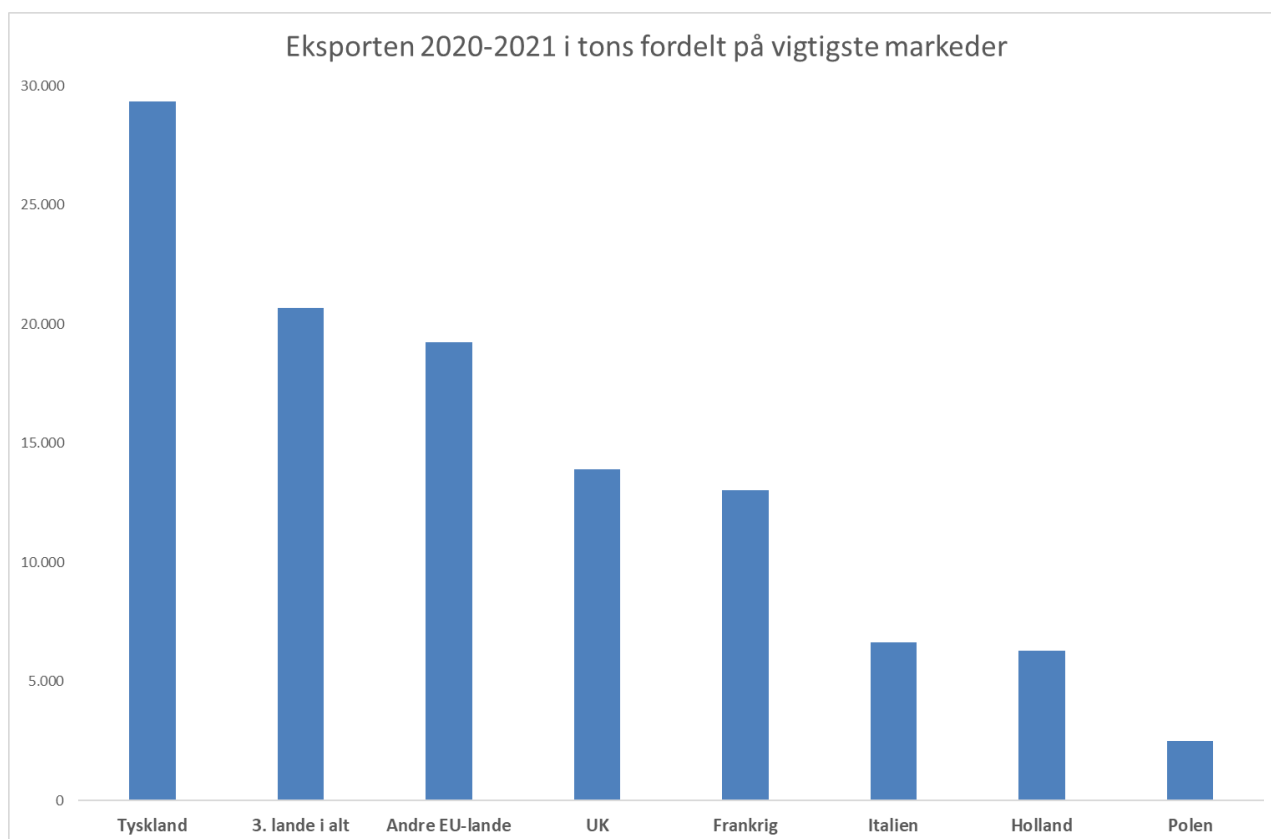
Frø af alm. rajgræs udgjorde 50 % af den samlede mængde, mens rødsvingel med 22 % er den næst vigtigste. Engrapgræsfrø og strandsvingelfrø udgør henholdsvis 8 % og 7 % af eksporten. Eksporten ventes at fortsætte på dette niveau i indeværende markedsår.

Landbrug & Fødevarer har opgjort værdien af den danske eksport af markfrø, havefrø og industrifrø til hele 3,5 milliarder kr. i 2021. Brancheudvalget for Frø opgør udelukkende mængderne indenfor de enkelte markedsår (1. juli – 30. juni), mens Danmarks Statistik opgør handelstallene, herunder værdier på kalenderår.

Figur 9: Udviklingen i eksporten af kløver- og græsfrø i markedsårene 2011/12 - 2020/21. Figuren dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø.

Figur 10: Eksporten af græsfrø og græsmarksbælgplantefrø fordelt på vigtigste markeder i markedsåret 2020/21. Figuren dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø.

EU udgør langt det vigtigste marked for dansk frø med 81 % af Danmarks eksport i markedsåret 2020/21 – bemærk at UK i dette markedsår fortsat er medregnet i EU.

Tyskland er isoleret set klart det vigtigste marked med 26 % af eksportmængden. Andre store markeder er Frankrig, UK, Holland, Italien og Polen. Afsætningen i EU var heldigvis ikke præget af Coronakrisen. Afsætningen til foderformål var nogenlunde normal, mens det private plænemarked viste gode takter. Mange private forbrugere har tilbragt mere tid i deres hjem og har heldigvis åbenbart også haft mere tid til havearbejde.

Udenfor EU udgør Asien (især Kina), Nordamerika og resten af Europa (især Rusland) vigtige markeder i markedsåret. Talmaterialet kan ses i tabel 9 og 10.

1.9 Produktionsudviklingen i EU-28⁸

Danmark står stærkt i EU, da vi står for noget over 50 % af græs- og kløverfrøproduktionen.

Hvad angår arter som alm. rajgræs, engrapgræs, strandsvingel, hvidkløver og rødsvingel står Danmark meget stærkt. For arter som timote og italiensk rajgræs står Danmark derimod svagere i billedet. Rødkløver dyrkes fortrinsvist i Frankrig, Tjekkiet, Polen, Tyskland og Sverige.

Det vurderes, at udbytterne i Danmark er højere end vores konkurrentlande, hvilket giver en større andel målt i tons – og er dermed en konkurrencefordel.

Græsfrøproduktionen i EU ligger formodentlig på ca. 250.000 tons. Desværre har vi ikke præcise tal for areal, produktion eller lagre for EU.

---

⁸ Hermed forstås de 28 lande, som er medlemmer af EU. Mht. Brexit medregnes UK i EU i hele 2020-21 markedsåret.

2 Arbejdet i internationale fora - COPA-COGECA, Euroseeds, ISF mv.

Arbejdet i de internationale organisationer har i 2021 igen været præget af den globale coronakrise. I sagens natur har der ikke været det sædvanlige antal fysiske møder. Det betyder dog ikke, at arbejdet har ligget stille, selvom f.eks. virtuel gennemførelse af de normalt store årsmøder med over 1.000 deltagere fra hele verden, igen har været noget amputerede.

COPA, <http://www.copa-cogeca.be/Menu.aspx>, som er landmændenes organisation i EU, varetager frøavlernes interesser. I COPA's frøudvalg er Thor Gunnar Kofoed⁹, L&F, formand. Troels Prior Larsen og Nils Elmegaard deltager som danske repræsentanter for Brancheudvalget for Frø. Arbejdsgruppen fokuserer på de forhold, der har betydning for frøavlerne – f.eks. NGT, den fælles landbrugspolitik, frødirektiverne, plantebeskyttelsesmidler, produktionsstatistik, økologiforordningen, præcisionsplanteforædling og sortsrettigheder.

COPA repræsenterer næsten alle landmænd i EU. Landbrug & Fødevarer er medlem af COPA-COGECA.

Euroseeds, <https://www.euroseeds.eu/>, repræsenterer frøforædlere, frøhandel og frøproduktion bredt i EU (og i enkelte lande underfor EU). Dansk Frø er medlem.

Under Euroseeds findes en række sektioner og udvalg. I Section Forage and amenity Grasses (SFG) er Søren Halbye, DLF, formand og Brancheudvalget for Frø (Nils Elmegaard) har en plads i udvalget. Udvalget arbejder med alle forædlings-, produktions- og markedsrelevante forhold indenfor græs- og kløverfrø, samt andre markfrø og arbejder med mange af de samme problemstillinger som COPA-COGECA.

Søren Halbye er som sektionsformand medlem af bestyrelsen for Euroseeds, og er med virkning fra oktober 2021 udnævnt til vicepræsident i Euroseeds i en periode på 3 år.

Under græsfrøsektionen (SFG) i Euroseeds arbejder et udvalg (Nils Elmegaard formand) for at begrænse illegale aktiviteter på frømarkedet. Det er i branchen almindeligt kendt, at der foruden det legale marked, også er en illegal del. Desuden er der svindel med pakninger/etiketter og lignende. Det er ulovlige og uacceptable aktiviteter, som forstyrrer markedet i EU. Udvalget har udarbejdet generelle retningslinjer for, hvordan frøfirmaer forventes at 'agere' på markedet (Code of Conduct), som langt de fleste betydende græsfrøfirmaer har underskrevet.

De to ovennævnte organisationer arbejder sammen i EU om de forhold, som har betydning for frøbranchen, og hvor der kan skabes enighed. Dette gælder f.eks. indenfor felterne PRM, NGT, adgang til pesticider i produktionen og økologilovgivningen, hvor der er taget fælles initiativer til at argumentere for branchens holdninger overfor beslutningstagere og forbrugere.

International Seed Federation (ISF), <http://www.worldseed.org/>, er verdensomspændende og arbejder især på at forbedre handelsmulighederne for frø – herunder at fjerne ubegrundede barrierer. Der arbejdes også på at sikre sortsrettigheder, samt at repræsentere frøbranchens holdninger i andre organisationer som OECD, FAO, UPOV, ISTA og om stillingtagen og reaktioner på internationale aftaler om genressourcer (IT-PGRFA og Nagoya-protokollen).

Dansk Frø er medlem af ISF.

---

⁹ Thor Gunnar Kofoed blev i februar 2021 genvalgt til formand for udvalget for 2 år.

Klaus K. Nielsen, DLF, er fra årsskiftet 2021/22 blevet medlem af bestyrelsen, som første dansker i en længere årrække. Herudover har ISF flere arbejdsgrupper/udvalg: I *Forage and Turf* sidder Søren Halbye, DLF. I *Vegetables and Ornamentals* sidder Kim Nielsen, Vikima Seed, ligesom Ann Laura Luunbjerg, Jensen Seeds, er medlem af produktionsudvalget herunder. Nils Elmegaard er medlem af Generalsekretær udvalget, samt af udvalget *Illegal Seed Practices* (som er en udløber af Euroseeds arbejde på dette område). ISF vedtog i 2021 en ny struktur, som skal implementeres i 2022.

I organisationen **ESGG** (European Seed Growers' Group) mødes frøavlerrepræsentanter fra en række lande i EU. Thor Gunnar Kofoed var frem til sommer formand, men trådte efter eget ønske tilbage og blev erstattet af Luc Jaquet fra Frankrig.

ESGG arbejder for frøavlernes interesser i nogle af de vigtigste frøproducerende lande i EU (der er medlemmer fra Danmark, Frankrig, Italien, Sverige, Tyskland, Belgien, UK og Finland).

Havefrøvirksomhederne Jensen Seed og Vikima Seed deltager som regel desuden i APSA (Asia and Pacific Seed Association). Denne organisation er vigtig for især grøntsagsfrø (herunder spinatfrø) til markederne i Asien og Nordamerika.

3 Landbrugspolitiske forhold med relation til frøproduktion

Frøbranchen har konstant fokus på at forbedre de rammebetingelser, som frøsektoren er underlagt i Danmark og i EU. Foruden de specielle forhold omkring frøproduktion, deltager branchen i arbejdet med at forbedre vilkårene generelt for dansk landbrug gennem medlemskabet af Landbrug & Fødevarer. Desuden søges alliancer med andre organisationer på specifikke områder, ligesom der er god dialog med myndighederne.

3.1 Udvalgte danske interessepunkter

3.1.1 Frølovgivning/Plant Reproductive Material (PRM)

Den lovgivning der sætter rammen for markfrø sorters optagelse på sortslister, opformering og markedsføring blev vedtaget i daværende EF i 1966 – altså 7 år før Danmark tiltrådte EF. Siden da er det såkaldte frødirektiv for markfrø ændret/justeret ca. 200 gange, men alligevel har denne lovgivning absolut vist sit formål og sin holdbarhed.

For 10 år siden var der i EU en proces i gang med at vedtage en ny frølovgivning, men det faldt på gulvet – bl.a. fordi Europa-Parlamentets ønsker var undergravende for et sundt frømarked med forædling, opformering og markedsføring af frø med kendt identitet og kvalitet og hvor sorterne konstant blev bedre. Siden da, er der bl.a. vedtaget en ny økologiforordning, som på visse områder åbner for markedsføring af frø og formeringsmateriale som ikke kan leve op til generelle krav om sortsidentitet og kvalitet. Det er der politikere, der har ønsket, og sådan er politik. Med imødekommelsen af disse ønsker for en meget lille markedsandel, vurderes det nu at tiden er moden til at modernisere frølovgivningen for det store, kommercielle marked, der skal sikre foder- og fødevarerforsyningen i EU.

Europa-Kommissionen fremlagde 29. april 2021 et arbejdspapir for PRM og samtidig arbejdspapir om NGT (se næste afsnit). Arbejdspapiret er startskuddet til en længerevarende proces, hvor der bl.a. skal gennemføres en offentlig høring om dele af en kommende lovgivning (denne blev iværksat før jul 2021 og løb frem til foråret).

Lige efter fremlæggelsen af arbejdspapiret samlede den danske frøbranche (Dansk Frø) kræfterne med Danske Sortsejere, hvor der, dels blev sendt et brev til fødevarerminister Rasmus Prehn og skrevet et forslag til ny EU-frølovgivning.

I brevet fremhævedes: *Som brevet fra COPA-COGECA og Euroseeds påpeger, er udspillet på NGT særdeles fornuftigt mens udspillet om PRM indeholder nogle elementer, der kan være en bombe under et velfungerende system med plantesorter med velkendt identitet og dyrkningsmæssig værdi, samt ikke mindst et certificeringssystem, som giver brugerne/landmændene sikkerhed for at det såsæd/frø de køber, overholder specifikke kvalitetskrav. Der er behov for at den europæiske planteforædling kan anvende innovation og de nye planteforædlingsteknikker, hvis hele landbrugserhvervet skal kunne levere på de ønsker om mindre klima- og miljøbelastning som samfundet forventer af os. Det gør vi gerne, men det kræver dels adgang til NGT og dels en velfungerende 'frølov', der kan sikre landmænd/forbrugere et stort udvalg kvalitets såsæd og frø. Moderne kvalitetssorter er simpelthen grundlaget for at vi kan bidrage til at løse bl.a. klimakrisen.*

Hvad angår det omtalte danske forslag til ny frølovgivning, blev det præsenteret på internationale møder i bl.a. COPA-COGECA og i Euroseeds, ligesom Europa-Kommissionen blev gjort opmærksom på det. Forslaget, kan findes under bilagsdelen i denne årsberetning, blev vel modtaget i mange sammenhænge. Forslaget lægger vægt på, at de allerede velafprøvede principper om sortsidentitet, dyrkningsværdi og kvalitet (certificering) skal fastholdes i

ny lovgivning. Desuden kan andre produktionsformer accepteres såfremt de ikke underminerer den kommercielle del af frømarkedet. Hovedargumentationen er, foruden identitets-, værdi- og kvalitetskrav, at en fremtidig fokus på at udvikle sorter, der foruden udbytte og kvalitet, kan være nogle af de svar vi alle behov for på klima- og miljøområderne. Eksempelvis kan nye sorter forventes at have langt bedre resistensegenskaber, udnytte næringsstoffer bedre, lagre mere kulstof i jorden etc. Og hastigheden og effektiviteten med at forædle sådanne sorter vil kunne øges, hvis forædlerne får adgang til de nyeste forædlingsteknikker (NBT/NGT).

Med andre ord, er der store emner på spil i disse år. Processen i 2022 er opsamling på to store spørgeskemaundersøgelser, hvorefter EU-Kommissionen forventes at fremlægge forslag til lovgivning i løbet af 2022. Herefter skal forslaget behandles politisk i Rådet og i Europa-Parlamentet. Sådanne processer kan tage tid.

3.1.2 Præcisionsforædling/NGT

Præcisionsforædling, NBT eller NGT (New Genomic Techniques, som EU-Kommissionen kalder dem) er et vigtigt emne for frøbranchen. I 2018 afgjorde European Court of Justice at alle moderne forædlingsteknikker pt. falder ind under GMO lovgivningen. Det betyder, at sådanne teknikker ikke i praksis kan anvendes i EU, da GMO-direktivet er en barriere med store krav til dokumentation, der samlet løber op i hundredvis af millioner kroner i hvert enkelt tilfælde. Sådanne omkostninger kan ingen nye sorter betale for. Men NBT er ikke nødvendigvis GMO, fordi da lovgivningen blev udformet for 20 år siden, havde man ingen idé om, hvordan videnskaben ville udvikle sig.

29. april 2021 udgav EU Kommissionen en rapport til Rådet. I rapporten udpeger Kommissionen forslag til, hvordan NGT-krisen kan løses. I andet kvartal i 2022 forventes gennemført en offentlig spørgeskemaundersøgelse, hvorefter det forventes at EU-Kommissionen fremlægger lovforslag i andet kvartal af 2023.

Stort set alle EU's organisationer – også en lang række NGO'er – presser på, for at der kan ændres i enten tolkningen af EU-lovgivningen eller ændring af lovgivningen, så fødevarerhvervet i EU kan få glæde af de muligheder, som NBT kan hjælpe med.

Frøbranchen konstaterer, at vi i EU står i en ugunstig situation, når resten af verden tager disse teknikker til sig, og at vi inden for få år vil importere varer, som er fremstillet ved hjælp af teknikkerne, men hvor anvendelsen af disse ikke kan spores! Det er konkurrenceforvridning.

Frøbranchen har brug for at have adgang til præcisionsforædlingsteknikkerne, hvis vi skal kunne levere på de krav som samfund/forbrugere/beslutningstagere stiller til landbruget. NBT/NGT forventes at kunne bidrage med hurtig og præcis forædling af sorter, der kan udnytte ressourcerne bedre, har en bedre klimaprofil og/eller miljøprofil, har bestemte kvaliteter, har bedre resistens overfor plantesygdomme og skadedyr, bedre resistens overfor ændrede klimaforhold som tørke/varme/kulde/kraftig nedbør og mange andre forhold.

Fra branchens side ønskes en løsning, hvor en række mutagenese-teknikker kan anvendes uden regulering. NBT/NGT/mutagenese vil sandsynligvis optage Brancheudvalget for Frø og dets medlemmer i de kommende år.

3.1.3 Klima

Klima er et kompliceret emne som har optaget erhvervet i beretningsåret. Landbrug & Fødevarer lancerede i 2019 en vision om, at erhvervet skulle være klimaneutralt i 2050. Det er en ambitiøs vision. Frøbranchen mener, at vi kan bidrage til denne vision, da græs har nogle gode egenskaber, såsom lang vækstsæson og god kulstofindlejring i jorden, der giver græs og græsfrødyrkning en god klima- og miljøprofil.

Græsdyrkning opbygger betydelige mængder CO₂ i jorden, ligesom græsset holder rigtig godt på næringsstoffer i jorden. Når der dyrkes frøgræs, kan vi sætte kryds de samme steder. Mere græs er en oplagt løsning på en mere klimavenlig landbrugsproduktion.

Græs kan også bruges som proteinkilde til f.eks. animalsk produktion. Der er allerede flere projekter i gang som samtidige løsninger på klimaudfordringerne og proteinforsyningen. Og man må ikke glemme, at løsningerne foruden at være klima- og miljøvenlige også skal være forretningsbaserede.

Desuden vil kvælstoffikserende kløverarter i kløvergræsblandinger kunne reducere brugen af kunstgødning og dermed minimere udledning af klimagasser.

I frøbranchen tror vi på, at vi har mange fordele og kan finde mange svar, men ingen lette løsninger findes 'over night'. Der skal mere forskning og flere forsøg til – svarene skal findes henad vejen. Men de skal findes!

3.1.4 Adgang til nødvendige pesticider

En væsentlig forudsætning for frøproduktion er, at konventionelle danske frøavlere har adgang til brugbare planteværnsmidler, især gennem godkendelser til 'mindre anvendelse' og ansøgninger om dispensationer. Det er et vigtigt stykke arbejde, som udføres af landskonsulenten for frø på SEGES, Kristian Juranich.

Brancheudvalget for Frø har selv - og gennem L&F - arbejdet intensivt for at øge (eller fastholde) adgangen til planteværnsmidler. Antallet af aktivstoffer er faldende, hvilket er problematisk - ikke mindst, hvis vi skal fastholde produktion og eksport. Og det skal vi. Den danske frøsektor er unik og skaber både eksportindtægter og arbejdspladser, foruden at produktionen foregår under professionelle forhold. Frøbranchen arbejder konstant på at udnytte ressourcerne bedre og opnå højere udbytter og fastholde kvaliteten. Kun hvis vi kan fastholde den konkurrenceevne vi har, og udbygge den, kan vi undgå at miste, hvad der er opbygget i generationer. Derfor interesserer branchen sig for alle forhold med betydning for frøproduktion.

En meget konkret trussel er at Reglone (diquat), hvor branchen har indsendt en dispensationsansøgning til Miljøstyrelsen. Reglone er det bedste middel til at kontrollere problemukrudt som eksempelvis alm. rapgræs og énårigt rapgræs i engrapgræsmarker. Disse to ukrudtsarter kan ikke fjernes i renseriet, men skal kunne kontrolleres i marken – ellers kan der ikke opnås den nødvendige kvalitet af den færdige frøvare. Andre problemukrudtsarter er kvik/andre ukrudtsgræsser, som på grund af det meget nære slægtskab, er vanskelige eller umulige at bekæmpe i en frøgræsafgrøde.

I beretningsåret er der opnået dispensation til nedvisning af spinat og purløg til frø med ½ l Reglone/ha. I spinat til frø blev der opnået dispensation til at anvende Asulox til ukrudtsbekæmpelse. Endelig blev det muligt via dispensation at ukrudtsbekæmpe i engrapgræsset til frø om vinteren 2021-22.

Desuden er udsigten til eventuelt at miste glyphosat (Roundup) skræmmende. Glyphosat er godkendt frem til 2022, men skæbnen herefter er ukendt.

3.1.5 Økologisk frøproduktion

Der er i EU vedtaget en ny økologi-forordning, som trådte i kraft 1. januar 2022. Forordningen indeholder bl.a. elementer om frø og andet planteforneringsmateriale. Fra branchens side har vi argumenteret for, at alle forhold om frø skal håndteres under de såkaldte 'frø-direktiver'. Desværre fik især Europa-Parlamentet gennemført nogle nye muligheder vedrørende frø og forneringsmateriale, som vi mener kan underminere de frødirektiver, som i årtier har sørget for, at alle landmænd har adgang til kvalitetsfrø, hvor renhed, spireevne og ikke mindst konstante forbedringer i ydeevne garanteres. Med de nye muligheder som stærke politiske kræfter ønsker, risikerer vi at det nugældende og velafprøvede system stille og roligt undermineres.

Én af de muligheder, der i 2021 (og fortsat) fylder, er det såkaldte 'Organic Heterogenous Material' (OHM). OHM er et eksempel på, at politik fremfor viden regerer verden i disse år. Det er frustrerende, når stort set alle i landbrugserhvervet taler imod at slække på kvalitetskravene af frø, at der så alligevel vedtages regler, der åbner for markedsføring af underlødigt frø.

Frøbranchen følger udviklingen tæt.

3.2 Internationale lovbestemte forhold

Produktion og omsætning af frø er især, på grund af frøets natur som reproduktivt materiale, underkastet et omfattende EU-regelsæt. Hovedbestanddelene er frødirektivet for foderafgrøder (66/401 – fra 1966 med senere ændringer), sortslistedirektivet og EU's sortsbeskyttelse.

EU's frølovgivning er taget op til revision, og der har i beretningsåret været en del aktivitet (se nærmere i afsnit 3.1.1)

EU-lovgivningen og implementeringen i Danmark på tilgrænsende områder påvirker også mark- og havefrøproduktionen. Det gælder udover de allerede nævnte bl.a. den fælles landbrugspolitik (CAP).

En ny fælles landbrugspolitik skal træde i kraft 1. januar 2023. I beretningsåret fortsatte arbejdet med at forberede CAP efter 2020.

Den såkaldte 'Green Deal' indeholder på landbrugsområdet en strategi kaldet Farm2Fork (F2F) og en Biodiversitetsstrategi. Strategien indeholder flere elementer, der får frøbranchen op på stikkerne: Pesticidforbruget skal halveres, kvælstofforbruget skal sænkes med 20 % og økologisk produktion skal vokse til 25 % af arealet i 2030, bare for at nævne de vigtigste. Desværre blev det ikke i beretningsåret klart, hvilket udgangspunkt vi skal måles på, og vi vil i Danmark holde på, at vi f.eks. for pesticider, er langt foran ('front-runner'), så derfor skal vi ikke 'skæres' så meget som andre lande. EU Kommissionen har ikke fremlagt de nærmere detaljer eller udarbejdet konsekvensanalyser for tiltagene. Derfor skal strategien udmøntes i nogle praktiske krav. Det følger frøbranchen meget nøje.

Der er rigeligt med udfordringer for frøbranchen også i de kommende år.

4 Forskning og forsøg

4.1 GUDP: VINDERFRØ2025 (2017-2020)

'VINDERFRØ2025' har nu afslutningen med udgangen af 2021. I projektet deltog Aarhus Universitet (Flakkebjerg), SEGES, DLF, DSV, Barenbrug, Jensen Seed, Vikima Seed, Syngenta (2017-2019) og Brancheudvalget for Frø.

Der var fire 'arbejdspakker', tre inden for markfrø (vækstregulering, koncentreret rækkedyrking og 00-kvalitet i engrapgræs), og én arbejdspakke fokuserede på spinat til frø (bedre kvalitet og udbytte). Store dele af projektet fokuserer på at opnå højere udbytter, bedre kvalitet – og samtidig nå et relativt lavere herbicidforbrug.

VINDERFRØ2025 skal give både markfrø og havefrø produktionen et løft i form af bedre udbytter og bedre kvalitet, hvilket skal forbedre branchens konkurrenceevne på længere sigt. Desuden sigtes der efter at mindske anvendelsen af især ukrudtsmidler på lidt længere sigt, men før dette kan realiseres, skal der udvikles robuste dyrkningssystemer for græsfrø og for spinat til frø.

Det samlede budget for VINDERFRØ2025 var på 22,5 mio.kr. i perioden, hvoraf GUDP bidrog med 15 mio.kr., mens Frøafgiftsfonden bidrog med ca. 5 mio. Resten er tilskud fra Aarhus Universitet og fra de 6 deltagende frøproducerende firmaer.

De endelige resultater skal opgøres i 2022 og bringes i anvendelse i frødyrkingen.

4.2 Fremtidig indsats på forskning, udvikling og demonstrationer.

I 2021 modtog branchen desværre afslag på et nyt GUDP-projekt, kaldet TEKNOLOGIFRØ. Frøbranchen har i sommeren 2021 og hen over efteråret arbejdet med at finde en eller flere nye veje til at finansiere de nødvendige fremtidige projekter.

Konklusionen på arbejdet blev at fokusere på to af de største udfordringer, nemlig etablering (med ukrudtskontrol) i både mark- og havefrø, samt insektbekæmpelse i især hvidkløver (markfrø) og i korsblomstrede forårssåede havefrøafgrøder.

Brancheudvalget for Frø besluttede i efteråret 2021 at iværksætte en bredere tilgang til løsninger ved at indgå i dialog med eksperter og virksomheder med mulige løsninger. Det medførte, at vi fik konstruktiv dialog med flere gode mennesker med hver deres speciale.

Efter disse gode dialoger, besluttede BFF at iværksætte en workshop i starten af 2022, for at indsamle gode idéer til fremtidige projekter.

5 Administration, fonde m.m.

5.1 Brancheudvalgets ledelse og sekretariat

I henhold til Brancheudvalget for Frøs vedtægter går formandsposten på skift mellem henholdsvis handel og produktion for ét år ad gangen. I 2021 var avlsdirektør Anders Mondrup formand ind til september, hvor Jørn Lund Kristensen overtog formandsposten. Gårdejer Troels Prior Larsen var næstformand for udvalget i beretningsåret.

I 2021 havde Brancheudvalget for Frø 3 medlemmer¹⁰ og 9 repræsentanter:

<u>Forening/organisation</u>	<u>Antal repræsentanter</u>
Landbrug & Fødevarer, <i>Frøsektionen</i>	4
Dansk Frø	5

Brancheudvalget for Frø 2021:

Jørn Lund Kristensen (afløste fra september Anders Mondrup), Troels Prior Larsen, Klaus K. Nielsen (afløste fra september Søren Halbye), Torben Hansen, Anita Halbye, Ann Laura Luunbjerg, Thor Gunnar Kofoed, Carsten Jørgensen og Martin Mogensen (afløste fra september Søren Wibholm Just).

Ulrik Lunde, Thomas Holst og landskonsulent i frø Kristian Juranich (afløste Barthold Feidenhans'1 fra maj) deltog som observatører.

Sekretariatets opgaver blev i beretningsåret udført af chefkonsulent Nils Elmegaard. Den daglige administration af Frøafgiftsfonden har Chefkonsulent Hanne Elkjær og Nils Elmegaard varetaget, mens L&F's økonomifunktion tog sig af bogføring og regnskab. Deloitte har været brancheudvalgets revisor i beretningsåret.

Brancheudvalget har aftale med Landbrug & Fødevarer om sekretariatsbetjening.

Brancheudvalgets hjemmeside, www.brancheudvalgetforfroedk, har mere information.

Brancheudvalget for Frø har i beretningsåret administreret Frøafgiftsfonden og Søgård-Fonden.

5.2 Frøafgiftsfonden

Brancheudvalget for Frø administrerer (gennem aftale med L&F, Fondssekretariat) fonden. Frøafgiftsfondens lovgrundlag kan findes i Landbrugsstøtteleven.

Fra 1. januar 2021 blev aktiviteterne fra den samtidigt lukkede Planteforædlingsfond overført til Frøafgiftsfonden. Frøafgiftsfonden fik derfor tilført et ekstra 'spor'. Det traditionelle spor med støtte til frøproduktionsforbedringer mv. kaldes herefter 'spor 1', mens den ny aktivitet kaldes 'spor 2' og støtter såkaldte 'præ-forædlingsaktiviteter'. Sidstnævnte spor 2 har i beretningsåret støttet projekter, som først iværksættes i 2022.

¹⁰ Dansk Frø, L&F-Frøsektionen og Havefrøavlerforeningen

Frøafgiftsfonden har i 2021 (spor 1) ydet støtte til en række forsknings- og forsøgsaktiviteter til gavn for den samlede frøbranche. De støttede projekter kan ses her: [Bevillinger i 2021 \(froefgiftsfonden.dk\)](https://froefgiftsfonden.dk).

Bestyrelsen bestod i beretningsåret af 12 personer, hvoraf 8 repræsenterer erhvervet og 4 repræsenterer offentlige interesser.

I henhold til Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 2130 af 17. december 2020 opkræves 2 promille i produktionsafgift for frø (til spor 1). Afgiften opkræves for græs-, kløver- og grøntsagsfrø, der avles her i landet på grundlag af det samlede afregningsbeløb, der kontraktmæssigt tilkommer frøavleren inden fradrag af omkostninger til tørring og rensning, men før tillæg af merværdiafgift.

Desuden opkræves 1,25 kr./kg omsat græs og græsmarksbælgplanter på det danske marked til spor 2.

I regnskabsåret 2021 havde Frøafgiftsfonden et afgiftsprovener på 3,1 mio.kr. i spor 1 og 8,4 mio. i spor 2. I alt produktionsafgifter på 11,5 mio. kr. Hertil kom et tilskud fra Promilleafgiftsfonden for Landbrug på 2,0 mio. Desuden havde fonden en overførsel på 168 tkr. fra 2020. På grundlag heraf støttede Frøafgiftsfonden med i alt 4,6 mio. kr. til forsknings- og rådgivningsaktiviteter i spor 1.

I beretningsåret har bestyrelsen bestået af: Thor Gunnar Kofoed (formand), Anders Mondrup (næstformand) (afløst pr. 1. oktober af Jørn Lund Kristensen), Torben Hansen, Lars Sørensen, Ann Laura Luunbjerg, Troels Prior Larsen, Lasse Skovlund Bech, Klaus K. Nielsen, Benny Elmann-Larsen, Birte Boelt, Carl-Otto Ottosen og Kern Lærkholm Petersen.

5.3 Søgård-fonden

Kirsten og Sigurd Andersen oprettede i 1995 af egne midler Søgård-fonden til støtte for dansk frøproduktion og Folkekirkens Nødhjælp. Fonden reguleres af vedtægterne og styres af bestyrelsen.

Udlodninger fra fonden bevilges i henhold til vedtægterne for fondens midler til forsøg med græsser eller kløver, publikation af resultater, rejseomkostninger og deltagergebyr til kongresser indenfor frøproduktion samt til Folkekirkens Nødhjælp.

Søgård-Fonden har i regnskabsåret 2020-21 støttet bl.a. deltagelse i internationale kongresser og gennemførelse af frøforsøg for i alt 64 tkr.

Fondens formand er Jens Laurberg Jensen. I bestyrelsen sidder desuden Solvejg K. Mathiasen og Jon Birger Pedersen. Brancheudvalget for Frø har siden 2001 vederlagsfrit varetaget administrationen af Søgård-fonden.

Bestyrelsen besluttede i beretningsåret, efter at Civilstyrelsen i 2020 godkendte at fonden kunne nedlægges indenfor en periode på 3 år, at søge fonden opløst inden for regnskabsåret 2021-22.

5.4 Dansk Frø

Dansk Frø havde i beretningsåret 15 medlemsvirksomheder inden for græsfrø, kløverfrø, havefrø og roefrø. Medlemmernes aktiviteter dækker forædling, opformering og markedsføring af de nævnte frø i Danmark og ikke mindst til en lang række lande verden over. Langt

hovedparten af produktionen eksporteres, så en mere eksportorienteret branche findes næppe i Danmark.

Bestyrelsen i Dansk Frø bestod i beretningsåret af Søren Halbye (formand), Elo West Larsen, Lasse Skovlund Bech, Niels Borre, Jens-Olav Høst Hansen og Ann Laura Luunbjerg.

Dansk Frø består af tre sektioner:

Markfrøsektionen (Søren Halbye er formand),

Havefrøsektionen (Jens-Olav Høst Hansen er formand) og

Roefrøsektionen (Elo W. Larsen er formand).

Brancheudvalget for Frøs sekretariatsleder bistår Dansk Frø efter aftale med L&F.

6 Tabelbilag

1. Danmarks areal med græsmarksbælgplantefrø og frøgræs
2. Danmarks areal med havefrø og andet markfrø til certificering
3. Danmarks høstudbytte af græsmarksbælgplanter og frøgræs
4. Dansk gennemsnitsudbytte af græsmarksbælgplanter og frøgræs
5. ~~Forbrug i Danmark af græsmarksbælgplantefrø og græsfrø~~ Forbruget i Danmark opgøres ikke længere så tabellen udgår.
6. Udvikling i arealet med økologisk dyrkede græsmarksbælgplanter og frøgræs
7. Udvikling i de danske frølagre af græsmarksbælgplante- og græsfrø pr. 1. juli
8. Udvikling i priser til danske avlere for græsmarksbælgplante- og græsfrø
9. Danmarks eksport af græsmarksbælgplante- og græsfrø fordelt på arter
10. Danmarks eksport af græsmarksbælgplante- og græsfrø fordelt på lande

FORKORTELSER:

APSA	Asia and Pacific Seed Association
BFF	Brancheudvalget for Frø
CAP	Common Agricultural Policy (EU's fælles landbrugspolitik)
COGECA	European Co-operatives (andelselskaber)
COPA	European Farmers (landmændene)
ESGG	European Seed Growers Group
EU	(den) Europæiske Union
Euroseeds	Europæiske forældre, opformeringer, markedsføring af frø
F2F	Farm-to-Fork - strategi under 'Green Deal'
FAO	FOOD and Agricultural
GU DP	Det Grønne Udviklings- og Demonstrations Program
ISF	International Seed Federation
ISTA	International Seed Testing Association
KOM	Europa Kommissionen
L&F	Landbrug & Fødevarer
LBST	Landbrugsstyrelsen
MST	Miljøstyrelsen
NBT	New Breeding Techniques
NGO	Non-Governmental Organisation
NGT	New Genomic Techniques
OECD	Organisation of Economic Co-operation and Development
OHM	Organic Heterogeneous Material
PRM	Plant Reproductive Material/Frølovgivning
SEGES	SEGES Innovation er en privat og uafhængig forsknings- og udviklingsorganisation indenfor landbrugs- og fødevarerområdet
UK	United Kingdom
UPOV	International Union for the Protection of new Varieties of plants

Danmarks areal med græsmarksbælgplantefrø og frøgræs i hektar

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	261	475	364	299	139	51	248	114	475	392	282
Hvidkløver	3.044	3.684	2.724	3.403	3.619	3.796	4.341	3.474	5.032	5.672	3.879
Lucerne	14	18	22	12			4	0		0	10
Alsikekløver	0	6	6	6	6		0		7	0	4
Humlesneglebælg	95	132	136	63	68	30	0	34	25	95	68
Kællingetand	0	30	0	0	7	4	0	10	10	8	7
Bælgplantefrø i alt	3.414	4.345	3.251	3.783	3.839	3.881	4.593	3.632	5.549	6.167	4.245
Alm. rajgræs	34.854	38.446	35.581	26.525	24.074	26.175	34.161	43.012	43.777	48.184	35.479
Ital.rajgræs + Wwold	1.404	1.293	1.376	1.102	818	1.833	1.295	1.867	2.171	2.502	1.566
Hybrid rajgræs	700	761	913	694	302	342	427	484	741	758	612
Timothe	383	252	336	541	363	405	538	499	659	764	474
Knoldrottehale	4	16	16	9	9	0	0	0	8	8	7
Hundegræs	952	1.442	2.098	2.815	4.262	4.961	5.283	5.628	4.662	3.221	3.532
Engsvingel	256	263	225	676	513	431	194	210	731	1.204	470
Rødsvingel	15.415	18.401	17.827	16.881	17.771	18.358	21.849	19.441	19.346	22.160	18.745
Bakkesvingel	786	775	697	761	786	996	1.389	990	713	780	867
Strandsvingel	2.706	3.984	4.232	4.386	3.676	5.923	7.693	7.255	6.971	6.562	5.339
Rajsvingel	634	1.036	1.263	1.247	712	507	790	1.206	1.678	1.174	1.025
Hvene	140	94	69	78	158	158	176	143	208	231	145
Alm.rapgræs	87	36	108	34	97	56	55	80	159	182	89
Engrapgræs	7.034	5.928	5.482	5.839	7.009	8.131	8.699	10.243	9.204	9.094	7.666
Græsfrø ialt	65.355	72.727	70.223	61.588	60.550	68.276	82.550	91.058	91.028	96.824	76.018
Total	68.769	77.072	73.474	65.371	64.389	72.157	87.143	94.690	96.576	102.991	80.263

Brancheudvalget for Frø. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tal for 2021 er foreløbige

Tabel 2

Danmarks areal med havefrø (ej cert.) og andet markfrø til certificering, ha.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Gennemsnit sidste 10 år
Spinat	5.096	6.030	5.456	4.777	5.905	8.842	10.642	11.729	5.432	4.782	6.869
Andet havefrø	1.007	920	1.201	873	1.317	1.367	1.095	1.210	1.140	1.687	1.182
I alt	6.103	6.950	6.657	5.650	7.222	10.209	11.737	12.939	6.572	6.469	8.051
Markært	923	1.220	1.620	1.736	1.306	2.340	2.358	2.696	2.064	2.351	1.861
Hestebønne (vår-)	371	554	1.028	1.311	554	1.944	2.786	2.995	2.939	2.674	1.716
Hestebønne (vinter)									12	27	20
Smalbladet Lupin	90	63	27	46	8	42	52	128	159	409	102
Roer	21	50	53	57	68	97	74	56	89	96	66
Vårraps	211	578	643	236	21	463	479	662	457	370	412
Vinterraps	43	139	181	198	137	314	201	193	126	84	162
Honningurt										24	24
Gul sennep	164	202	196	204	190	10	14	19	131	216	135
Olieræddike	158	97	169	269	146	170	186	244	329	315	208
I alt	2.007	2.924	3.935	4.077	2.429	5.380	6.150	6.993	6.307	6.565	4.677
Total	8.110	9.874	10.592	9.727	9.651	15.589	17.887	19.932	12.879	13.034	12.727

Brancheudvalget for Frø. Tal for 2021 er foreløbige. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

For andet frø er medtaget alle generationer - tal fra TystofteFonden

Danmarks høstudbytte af græsmarksbælgplanter og frøgræs, tons

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	56	165	112	45	42	10	69	19	107	66	68
Hvidkløver	1.312	1.827	1.403	2.006	2.006	1.178	1.978	1.341	2.332	2.442	1.637
Alsikekløver		3	1	0	1				5		2
Lucerne		3	3	0	0		2				2
Humlesneglebælg	83	133	146	50	63	31		34	19	70	64
Kællingetand		12		0	6	2		5	2	4	4
Bælgplantefrø i alt	1.451	2.143	1.665	2.102	2.118	1.222	2.049	1.399	2.466	2.582	1.767
Alm. rajgræs	44.520	58.465	58.838	45.322	33.557	39.206	46.728	72.692	66.688	71.816	49.898
Ital.rajgræs + WW	2.038	1.945	2.099	1.907	1.244	3.118	1.823	3.081	3.485	3.567	2.280
Hybrid rajgræs	793	1.001	1.468	1.130	376	406	535	642	1.057	976	791
Timothe	161	108	145	230	195	191	217	246	380	345	197
Knoldrottehale	2	13	16	6	5	0	0	0	6	4	5
Hundegræs	845	1.602	2.509	3.062	4.202	5.299	5.396	5.585	4.875	3.419	3.424
Engsvingel	159	189	182	322	407	319	175	92	514	1.056	253
Rødsvingel	20.196	24.564	26.576	25.044	23.109	28.142	31.690	27.496	23.769	33.957	24.943
Bakkesvingel	772	728	778	832	599	988	1.120	973	572	1.062	815
Strandsvingel	3.356	5.765	5.897	6.786	4.965	7.823	9.755	11.110	8.302	10.107	6.528
Rajsvingel	657	1.469	1.842	1.853	948	497	828	1.520	1.841	1.436	1.225
Hvene	2	68	26	35	57	59	57	80	84	80	47
Alm.rapgræs	60	28	85	23	79	39	41	64	134	162	64
Engrapgræs	7.153	6.244	6.558	7.199	5.461	8.231	6.640	12.180	10.415	10.203	7.643
Græsfrø ialt	80.714	102.189	107.018	93.750	75.205	94.317	105.005	135.761	122.123	138.190	98.113
Total	82.165	104.332	108.683	95.853	77.324	95.539	107.054	137.160	124.589	140.772	99.880

Brancheudvalget for Frø. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tal for 2021 er foreløbige

Tabel 4

Dansk gennemsnitsudbytte af græsmarksbælgplanter og frøgræs, kg pr. ha

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	213	347	308	165	303	203	279	169	225	167	238
Hvidkløver	431	496	515	587	554	310	456	386	464	431	463
Alsikekløver		507	198	117	112		570		704		368
Lucerne		149	147	42							113
Humlesneglebælg	877	1.007	1.076	791	933	1.048		999	767	735	915
Alm.Kællingetand		415			807	431		503	222	495	479
Alm. rajgræs	1.278	1.521	1.654	1.677	1.394	1.498	1.368	1.690	1.523	1.490	1.509
Ital.rajgræs + Wwoldisk	1.472	1.510	1.531	1.634	1.521	1.685	1.408	1.650	1.605	1.425	1.544
Hybrid rajgræs	1.133	1.315	1.607	1.446	1.246	1.186	1.254	1.326	1.427	1.288	1.323
Timothe	421	429	431	663	536	471	403	492	577	451	487
Knoldrottehale	578	829	1.001	711	578				743	546	712
Hundegræs	887	1.111	1.196	1.118	986	1.068	1.021	992	1.046	1.062	1.049
Engsvingel	620	718	807	801	793	740	900	439	703	877	740
Rødsvingel	1.310	1.335	1.491	1.516	1.300	1.533	1.450	1.414	1.229	1.532	1.411
Bakkesvingel	982	940	1.116	754	762	992	806	983	802	1.361	950
Strandsvingel	1.240	1.447	1.393	1.540	1.351	1.321	1.268	1.531	1.191	1.540	1.382
Rajsvingel	1.036	1.418	1.458	1.415	1.332	980	1.048	1.260	1.097	1.224	1.227
Hvene	308	722	373	404	360	372	323	559	402	347	417
Alm.rapgræs	694	775	792	735	813	693	749	797	843	889	778
Engrapgræs	1.017	1.053	1.196	1.212	779	1.012	763	1.189	1.132	1.122	1.048

Brancheudvalget for Frø. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tal for 2021 er foreløbige

Tabel 6

Udviklingen i arealet med økologisk dyrkede græsmarksbælgplanter og frøgræs, ha.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Gennemsnit sidste 10 år
									foreløbig		
Rødkløver	240	344	410	238	122	79	256	136	453	355	263
Hvidkløver	634	852	618	587	143	208	727	541	1.207	1.426	694
Lucerne				12							12
Bælgplantefrø i alt	874	1.196	1.028	837	266	287	983	678	1.661	1.781	959
Alm. rajgræs	2.104	2.108	1.655	851	259	866	1.736	2.268	4.298	4.667	2.081
Ital. rajgræs	87	98	84			95	56	162	232	261	134
Hybrid rajgræs	217	187	195	81	21	74	241	157	169	412	175
Timothe	249	172	252	199	111	104	306	237	446	571	265
Hundegræs	72	122	98	105	104	175	194	272	379	540	206
Engsvingel	52	112	114	123	59	97	90	84	173	403	131
Rødsvingel	11	61	95	53	20	32	104	53	130	252	81
Strandsvingel	30	56	98	164	71	113	187	161	281	370	153
Rajsvingel	153	183	151	90	219	156	223	328	354	318	217
Græsser i alt	2.981	3.107	2.742	1.666	864	1.716	3.142	3.722	6.462	7.802	3.420
Totalt	3.855	4.303	3.770	2.503	1.130	2.003	4.125	4.399	8.123	9.583	4.379
Brancheudvalget for Frø.											

Tabel 7

Udviklingen i danske frølagre af græsmarksbælgplante- og græsfrø pr. 1. juli

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	83	89	130	155	250	125	266	309	310	126	184
Hvidkløver	946	944	1.300	945	1.253	992	581	724	423	771	888
Alsike	28	7	11	3	30	15	25	31	47	32	23
Lucerne	122	90	141	55	193	160	224	204	158	154	150
Alm.Kællingetand	5	17	16	2	9	4	10	7	2	5	8
Humlesneglebælg	1	3	58	88	146	134	107	13	3	0	55
Ialt bælgplanter	1.185	1.150	1.655	1.248	1.881	1.429	1.213	1.288	942	1.089	1.308
Alm. rajgræs	9.485	16.610	29.958	39.631	35.899	17.995	9.426	4.987	12.190	11.657	18.784
Ital.rajgræs + WW	1.706	2.314	2.065	3.687	2.406	1.744	2.227	772	1.568	3.031	2.152
Hybrid rajgræs	686	703	951	1.677	2.138	1.573	1.061	491	529	810	1.062
Timothe	270	276	638	820	633	699	869	556	634	578	597
Knoldrottehale	1	2	8	20	24	22	9	0	1	0	9
Hundegræs	3.588	656	151	341	359	344	570	1.912	3.284	3.048	1.425
Engsvingel	111	66	56	136	286	464	261	155	64	43	164
Rødsvingel	13.679	8.981	7.612	8.242	8.846	6.193	6.832	5.713	3.938	1.376	7.141
Bakkesvingel	995	779	395	86	144	154	391	291	263	83	358
Strandsvingel	2.262	1.146	2.442	2.333	2.418	1.183	1.159	1.401	3.133	2.290	1.977
Rajsvingel	464	250	622	1.467	2.279	1.499	545	361	485	850	882
Hvene	110	293	210	141	84	73	75	83	144	176	139
Alm.rapgræs	51	40	27	55	50	35	8	6	21	62	35
Engrapgræs	4.763	5.971	4.885	3.068	2.329	950	1.926	911	3.918	3.906	3.263
Andre græsser	43	124	49	34	39	41	30	28	50	47	49
Ialt græsser	38.214	38.210	50.067	61.738	57.933	32.968	25.388	17.667	30.222	27.956	38.036
Total	39.399	39.360	51.721	62.985	59.815	34.398	26.602	18.955	31.164	29.044	39.344

Brancheudvalget for Frø. Tal indeholder økologisk dyrket frø

Tabel 8

Udviklingen i priser til danske frøavlere for græsmarksbælgplante- og græsfrø, kr. pr. kg

Høstår	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	34,68	30,71	39,36	43,75	30,80	39,34	29,57	30,03	34,24	44,20	35,67
Hvidkløver	28,91	31,89	30,56	30,19	28,81	26,00	31,89	31,51	27,64	31,23	29,86
Humlesneglebælg	28,74	21,41	22,15	21,36	23,64	22,51	25,51			27,92	24,15
Alm. rajgræs	10,73	10,98	8,64	7,84	7,64	8,10	8,22	9,23	7,84	9,77	8,90
Ital.rajgræs	9,63	9,52	7,86	7,60	6,75	6,40	6,88	7,63	7,44	8,62	7,83
Hybrid rajgræs	11,75	13,93	12,94	9,96	8,98	7,95	9,66	10,81	9,85	9,88	10,57
Timothe	20,71	26,64	29,38	24,49	12,51	14,82	14,12	13,28	13,88	18,73	18,86
Knoldrottehale	29,94	23,34	23,31	25,30	24,67	23,07				18,93	24,08
Hundegræs	10,08	12,76	11,71	12,87	14,18	14,22	15,33	14,26	11,07	11,62	12,81
Engsvingel	11,29	14,59	17,13	22,71	11,18	14,35	12,11	14,84	15,21	17,36	15,08
Rødsvingel	8,79	9,96	9,98	9,50	9,37	9,28	9,67	9,86	9,57	11,25	9,72
Bakkesvingel	11,75	12,75	11,49	9,55	10,78	11,59	14,46	15,12	13,83	14,10	12,54
Strandsvingel	9,22	10,28	10,31	9,78	9,74	9,58	10,05	10,85	9,52	10,88	10,02
Rajsvingel	11,98	13,39	11,92	9,85	10,46	9,76	10,86	11,62	11,37	11,32	11,25
Alm.rapgræs	16,03	17,02	18,54	19,69	19,68	22,43	24,92	25,83	18,55	21,61	20,43
Engrapgræs	14,94	15,18	15,02	15,12	15,52	17,82	19,52	20,13	14,33	16,70	16,43
Hvene	29,78	28,83	26,84	30,83	31,60	30,94	39,54	40,36	34,07	37,71	33,05
Vejet gns.	10,90	11,55	10,14	9,43	9,68	10,24	10,65	11,05	9,38	11,41	10,44

Brancheudvalget for Frø - årlig indberetning af afregning. Tallene er uden evt. bonus, lagerleje, transport o.lign.

Bemærk at de angivne priser dækker både konventionel og økologisk frøavl.

Tabel 9

Danmarks eksport af græsmarksbælgplante- og græsfrø fordelt på arter, tons

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	112	179	73	163	187	88	139	134	142	225	146
Hvidkløver	1.711	1.464	1.368	1.748	1.579	2.080	1.647	2.084	1.753	2.041	1.739
Andre bælgplanter*	20	155	86	99	83	87	97	152	103	95	97
Lucerne	114	153	278	278	397	529	670	735	942	726	461
I alt bælgplanter	1.957	1.952	1.804	2.287	2.245	2.784	2.554	3.105	2.940	3.087	2.444
Alm. rajgræs	34.411	36.163	43.480	43.602	45.024	46.583	44.712	47.815	56.737	56.031	44.770
Ital. rajgræs	1.992	1.888	2.260	2.574	3.377	2.381	3.629	3.706	3.557	2.859	2.777
Hybrid rajgræs	834	668	463	526	779	762	591	727	504	464	618
Timothe	733	757	776	838	871	878	878	1.021	685	904	826
Hundegræs	3.343	3.672	1.998	1.870	2.385	3.389	4.144	3.325	3.254	3.865	2.999
Engsvingel	848	526	365	269	302	210	593	976	236	398	454
Rødsvingel	24.553	23.963	24.167	23.437	22.058	23.430	23.997	28.675	25.978	24.202	24.169
Bakkesvingel	811	877	940	1.201	826	780	492	684	1.000	932	881
Strandsvingel	5.846	4.840	4.497	5.170	5.985	5.666	6.316	7.987	7.799	8.142	6.076
Rajsvingel	667	933	1.216	834	1.082	1.327	1.715	1.936	1.283	1.743	1.228
Alm. rapgræs	102	65	53	56	53	87	81	56	68	80	68
Engrapgræs	6.376	6.994	7.265	8.422	7.514	7.024	6.897	6.741	7.771	8.767	7.411
Andre græsser**	99	103	147	199	111	145	140	134	129	146	140
I alt græsser	80.615	81.449	87.628	88.997	90.366	92.662	94.185	103.782	109.000	108.531	92.416
Total	82.572	83.401	89.432	91.284	92.611	95.445	96.739	106.886	111.940	111.618	94.860

* inkl. Sneglebælg, alsike, kællingetand, persisk kløver, jordkløver, alexandrinerkløver, blodkløver, ladino kløver

** inkl. hvene, hejre, bermudagræs, mosebunke, dichondra repens, draphavre, poa reptans, enårig rapgræs, lundrapgræs, kikuyugræs og kamgræs

Tabel 10

Danmarks eksport af græsmarksbælgplante- og græsfrø fordelt på lande, tons

Land	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	Gennemsnit sidste 10 år
Belgien/Lux.	1.288	1.091	1.156	1.431	1.461	1.145	1.667	2.006	1.639	1.793	1.449
Finland	736	980	1.149	1.687	1.234	1.077	1.167	1.197	1.618	1.617	1.282
Frankrig	11.760	9.188	9.145	10.303	9.704	9.979	10.262	10.814	11.810	13.030	10.505
Holland	9.834	8.249	8.813	5.539	4.994	4.770	5.017	6.399	5.936	6.295	6.457
Irland	1.616	1.065	1.090	1.558	988	941	727	838	1.144	1.647	1.189
Italien	5.247	4.143	4.767	5.756	5.977	5.822	5.744	5.985	5.948	6.630	5.553
Litauen	874	1.000	1.127	1.094	1.076	945	996	1.064	1.180	967	1.030
Polen	3.074	2.932	2.331	2.799	3.017	3.598	3.174	3.023	4.059	2.505	3.008
Portugal	563	278	231	166	180	242	340	248	277	378	278
Rumænien	932	817	732	779	897	871	997	1.180	1.561	1.877	1.035
Slovenien	280	93	204	321	332	417	447	575	450	512	355
Spanien	0	857	904	760	1.153	1.165	1.170	1.433	1.439	1.418	1.001
Sverige	1.090	1.219	1.184	1.052	1.230	1.425	1.493	1.872	2.171	2.074	1.436
Tjekkiet	1.262	1.120	1.104	1.312	1.381	1.442	1.612	1.967	2.091	2.060	1.491
Tyskland	25.019	23.289	21.587	23.694	28.314	26.111	25.275	30.911	34.716	29.353	26.284
UK	8.963	5.976	7.990	8.595	8.385	9.620	10.280	12.737	11.970	13.887	9.683
Ungarn	847	664	958	554	886	941	871	975	1.203	1.254	881
Østrig	1.517	2.133	1.567	2.230	1.772	1.461	1.539	2.217	2.371	2.261	1.917
Andre EU-lande	844	1.045	1.322	903	1.130	1.049	1.198	1.466	1.654	1.384	1.166
EU-28 I ALT	70.942	66.138	67.362	70.534	74.111	73.021	73.978	86.908	93.235	90.942	76.155
- heraf EU-15	63.516	58.490	59.674	62.770	65.463	63.641	64.573	76.439	80.989	80.284	67.146
- heraf EU-13	7.426	7.648	7.670	7.756	8.622	9.370	9.373	10.460	12.219	10.632	8.925
Norden	607	879	595	604	559	466	598	849	816	793	670
Øvrige Europa	8.058	8.801	8.312	7.499	8.634	10.517	9.879	8.198	8.198	7.531	8.386
Nordamerika	715	3.617	6.047	4.608	3.196	2.916	3.545	3.913	2.622	4.763	3.623
Asien	1.503	3.031	6.069	6.979	5.174	7.278	7.474	6.001	6.603	7.129	5.708
3. lande i alt	11.671	17.263	22.070	20.750	18.501	22.424	22.761	19.961	18.705	20.676	19.301
TOTALT	82.613	83.401	89.432	91.284	92.612	95.445	96.739	106.886	111.939	111.618	94.864

Brancheudvalget for Frø

